ክፍል አራት፡- የጦርነቱ እሳት

ምዕራፍ 9. ጦርነቱ ተጀመረ

እናንተ በዚህ ሰልፍ የምትዋጉ አይደላችሁም . . .
2 ዜና መዋዕል 20:17

ደጃዝማች አበበ ወደ እኔ ዞረው «አንተና ሚስተር ኦህግን ኢጣሊያኖች ናችሁ፥ እኔና ሚስተር ፎርስበርግ ግን አሜሮች ነን» ብለው ተናገሩ።

እኛ ጎፋ በሚገኝ በሚስተር ፎርስበርግ ቤት ጥሩ ምሳ ከበላን በኋላ ተቀምጠን ሳለን ነበር ደጃዝማች አበበ ይህንን ከከፊል ፈገግታ ጋር የተናገሩት። አመጣጣቸውም ለወዳጅ ጥየቃ ብቻ እንዳልሆነ ካወቅነውም በላይ ካለምንም መጠለያ ከሚሲዮኑ ጣቢያ በታች ባለው ሸለቆ ሌሊቱን ሰፍረው ያደሩ በመቶ የሚቆጠሩ የጎፋ ወታደሮችን አስታወስን። ጨዋታችን የሚጥም ይሁን እንጂ የገዥው አምስት የአንበሳና የነብር ግልገሎች ወዲያና ወዲህ እየተሯሯጡ ወደ እኛም በመቅረብ እግሮቻችንን እያሸተቱ ሲጫወቱ ስለ ሰጋን አእምሮአችን አላረፈም ነበር።

ጊዜው 1928 መስከረም ወር መጨረሻ ሳምንት ሲሆን ወደ ኢትዮጵያ ከመጣሁ ገና አንድ ዓመት አልሆነኝም። እኔ ዋልተር እና ግርሴላ ኦህግን ለአዲስ ሚሲዮን ጣቢያ የሚሆን ቦታ ለመፈለግ በበቅሎ የደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያን ተራሮች እያቋረጥን ተጓዝን። በጋሞና በጎፋ ጣቢያዎች መካከል ያለው መንገድ የአንድ ሣምንት ጉዞ የሚጠይቅ ሲሆን ለአዲሱ ሥራችን ቦታ የፈለግነውና ለማግኘት ተስፋ ያደረግነው በእነዚህ ጣቢያዎች መካከል ነበር። የዝናቡ ወቅት እያበቃ ቢሆንም ወንዞች ሞልተው ይፈሳሉ፥ ከተራራው ላይም ከፏፏቴዎች ውሃ በብዛት ሲወርድ ይታያል። አረንጓዴ ምንጣፍ የሚመስለው የገጠር መሬት ግርኩን በየቦታው መቆም ነበረብን። በእነዚሁ ባረፍንባቸው ቦታዎች ሁሉ ያገኘናቸው እጅግ በጣም ብዙ ሰዎች ገና ስለ ኢየሱስ ሰምተው የማያውቁና ሳይዘገይ መስማት እንዳለባቸው ማወቅ ቻልን።

ከሶዶ ጎፋ ጉዞ አንድ ሳምንት ያህል የወሰደብን ሲሆን በጎፋ አንድ ዓመት ያህል ከቆዩ ከፎርስበርግ ቤተሰብ ጋር ባለፉት አራት ወይም አምስት ቀናት የሚያስደስት ቆይታና ጉብኝት አድርገናል። ነገር ግን በጨዋታችንና በወጋችን መሀል በወቅቱ ይነፍስ የነበረውን የጦርነት ወሬ ማንሣታችን አልቀረም።

በ1927 ዓ.ም. ኢጣሊያ በኢትዮጵያና በኢጣሊያ-ሶማሌ መካከል ባለው በረሃማው ግዛት የድንበር ውዝግብን ምክንያት በማድረግ ኢትዮጵያን ለመውረር ታስፈራራና ትዘጋጅ ነበር። ዋናውና ግልጽ ዓላማ ግን የኢጣሊያው አምባገነን ዱቼ ሞሶሎኒ ኢትዮጵያንም ጠቅልሎ ለራሱ ሊፈጥር የሚመኘውን የምሥራቅ አፍሪካ ግዛት እውን ለማድረግ ነበር።

የሞሶሎኒን ፍላጐት ለግርካትና ቀጥተኛ ግጭትን ለግስቀረት እንግሊዝና ፈረንሳይ ከእርሱ ጋር ለወራት ድርድር ሲያደርጉ ቆይተው አልተሳካላቸውም። ከዚያን በኋላ እነዚህ መንግሥታት ኢትዮጵያን ለመርዳትም ሆነ ወረራውን ለመቃወም ባለመፈለጋቸው፥ የዓለም መንግሥታት ማህበርም (ሊግ ኦፍ ነሽንስ) ወላዋይ - ደካማና በመሞት ላይ የነበረ በመሆኑ ወረራው የግይቀር ሆነ።

ንጉሥ ኃይለ ሥላሴ ሀገራቸውን ከወረራ ለመከላከል ብቻቸውን (ያለውጭ እርዳታ) እየተዘጋጁ ነበር። ድንገት ጦርነት ሲመጣ ያልጠበቅነው ነገር ስለነበር መደንገጣችን አልቀረም። በርግጥም ጦርነቱ መጣ፥ የደጃዝማች አበበም ጦር መንቀሳቀስ ጀምሯል።

ጧት ደጃዝማች አበበ እና ጦራቸው የኢጣሊያን ወራሪዎች ለመውጋት ይንቀሳቀሳሉ። መሣሪያዎችንና ሌሎች አስፈላጊ ነገሮችን ሁሉ አዘጋጅቶ (ይዞ) የመጀመሪያውን ሌሊት ከቤት ወጥቶ በቅርብ ማደር የአግራ የዘመቻ ደንብ በመሆኑ ወታደሮቹ በዕለቱ ከሰዓት በኋላ ከቤተ መንግሥት ወጥተው ከሚሲዮኑ ጣቢያ በታች ባለው ሸለቆ ሰፍረው አደሩ። ከእነዚህ አብዛኛዎቹ ዳግመኛ ወደ ጎፋ የሚመለሱ መሆናቸው ያጠራጥራል።

ከሌሎች የሀገሪቱ ክፍለ ግዛቶችና የጦር ካምፖችም በሺህ የሚቆጠሩ ተዋጊዎች ሀገራቸውንና ንጉሠ ነገሥታቸውን ከወረራ ለመከላከል ወደ ዋና ከተማውና ወደ ጦር ግንባር በመትረፍ ላይ ነበሩ። እጅግ በጣም አነስተኛ የጦር ትምህርት፥ ጥሬ ጀግንነትና ወኔ ብቻ ያለው የንጉሠ ነገሥቱ ሠራዊት እጅግ በጣም ዘመናዊና ሚካናይዝድ ከሆነው ከሞሶሎኒ ሠራዊት ጋር ጦርነት ሲገጥም ውጤቱን መተንበይ ሊያስቸግር ይችላል።

ሆኖም ጦርነት ወዳለንበት አካባቢ ከመድረሱ በፊት በጋሞ የሥራ ጉብኝታችንን አጠናቅቀን ወደ ሶዶ ተመለስን። በመንገዳችንም ሁሉ ሀገሪቱ ውበቷ ጠፍቶ ጨለማ መልበሷን ተመለከትን፥ የእኛና የወላይታ ቤተ ክርስቲያን የወደፊት ዕጣ ምን እንደሚሆን ገና አላወቅንም።

* * *

ወጣ ገባ በሆነው በሀገሪቱ የሰሜን ክፍል አንድንሥራ ዶክተር ቢንግሃም (በጊዜው የኤስ.አይ.ኤም. ኢንተርናሽናል ዳይሬክተር) ለወጣቶች ባደረጉት ጥሪ መሠረት ወደ ኢትዮጵያ መጣሁ። በሕዳር 22 ቀን አዲስ አበባ እንደገባሁ ነበር ዶክተር ላምቤ ወደሶዶ ወርጀ በሆስፒታሉ ሥራ እንድረዳ የነገሩኝ። በሰሜኑ የሀገሪቱ ክፍል ወረራውና ጦርነቱ የግይቀር መሆኑ ግልጽ እየሆነ ስለመጣ በዚያ ሥራ መጀመሩ የሚያዋጣ መስሎ አልታየንም። በሌላ በኩል ለሚሲዮኑ እንድሠራ በእግዚአብሔር ከመጠራቴ በፊት የአርኪቴክት (የሕንፃ ሥራ) ኢንጂነሪንግ ሙያ ማጥናት መጀመሬ ለሆስፒታሉ ሥራ ወደደቡብ እንድሄድ ይጋብዘኛል። በተጨማሪም ዶክተር ፔርሲ ሮበርት፥ ሚሲስ ፔርሲ እና ሉዊስ ብርግስ በሶዶ ለጀመሩት የሕክምና ሥራ ተስማሚ ሕንፃ ስለሚያስፈልጋቸው የሆስፒታሉን ሕንፃ ማጠናቀቅ አንገብጋቢ ነበር።

ከአዲስ አበባ ሶዶ መጓዝ በፈረስና በቅሎች ሁለት ሳምንት ወሰደብን። ለሆስፒታሉ የተመላላሽ ሕክምናና ሰርጂካል ክፍሎች መሥሪያ ገና መሬት

ሳንቆፈር ጥር 24 ደረሰ። ለህንፃው የሚያስፈልጉ እንደበሮች፥ መስታወት ፍሬሞች፥ ምስማር ጣሪያዎች ያሉ ዕቃዎች በግመሎች ተጭነው ከአዲስ አበባ ሶዶ ለመድረስ ሦስት ሳምንት ፈጀ። ድንጋይ ጭቃና ባሕርዛፍ በአካባቢው በብዛት አለ። በበጉ ፈቃዳቸው ከሚረዱንና በሙያው ሥልጠና ከሌላቸው የወላይታ ሠራተኞችና አንድ ሕንዳዊ አናጢ ጋር ሥራውን በቀስታም ቢሆን ብዙ መግፋት ቻልን። ነገር ግን ከሦስት ወራት በኋላ ገንዘብ በማለቁ ለሕንዳዊው አናጢ የምንከፍለውን አጣን። ወዲያው ጦርነቱ የተጀመረ ቢሆንም የሆስፒታሉ ግንባታ ቀጥሎ ምንም እንኳን ሙሉ በሙሉ ባያልቅም አገልግሎት ላይ ዋለ።

1928 ዓ.ም. መስከረም መጨረሻ ላይ ኢጣሊያ ኢትዮጵያን መውረር ስትጀምር የአሜሪካንና የእንግሊዝ (ብሪትሽ) ኢምባሲዎች ዜጐቻቸው በአስቸኳይ ሀገሪቱን ለቀው ካልወጡ ለደህንነታቸው ኃላፊነት የሌላቸው መሆኑን አስታወቁ። ይኸው ዜና ለዋናው የሱዳን ኢንቲሪየር ሚስዮን (ኤስ አይ ኤም) ዳይሬክተር ለዶ/ር ሮውላንድ ቢንግሃም ተላልፎላቸው አንድ ቀን ከሚሲዮኑ የጸሎት ፕሮግራም በኋላ መልሳቸው ደረሰ። መልዕክታቸውም እንደሚከተለው ነበር።

> እናንተ የምትገኙት ከእንግሊዝ ንጉሥ ወይም ከአሜሪካን ፕሬዝዳንት በሚበልጥ (በእግዚአብሔር) ትዕዛዝ ሥር ነው። ማድረግ ያለባችሁን ትዕዛዝና መመሪያ ከእርሱ (ከእግዚአብሔር) ተቀብላችሁ ፈጽሙ፥ እኛም ከእናንተ ጋር ነን። በተረፈ እናቶች ከሕፃናት ጋር መመለሳቸውን እንደማፋለን።

እኛም በእግዚአብሔር ፕሪ እዚህ የመጣነው ለእነዚህ ለሚያስፈልጋቸው ሰዎች ወንጌል ለማድረስ ሲሆን አሁን ግን ይበልጥ እኛን የሚፈልጉበት ወቅት ሲመጣ ትተናቸው መሄድ ትክክል ያለመሆኑን ተማምነን በአንድ ድምፅ በኢትዮጵያ ለመቆየት ወሰንን። መቆየት አደገኛ እንደሚሆንብን ብናውቅም እግዚአብሔር ወደ ሌላ አማራጭ አልመራንም። ከዚያን በኋላም በተከታታይ ከታዩት ሁኔታዎች አንፃር የእርሱ ምሪት እንድንቆይ ሆነ።

አዲስ አበባ ሚያዚያ 27 ቀን 1928 ዓ.ም. በጠላት ተያዘች። ንጉሡም ከከፍተኛ ባለሥልጣኖቻቸው ጋር የኢትዮጵያን ነፃነት ለማስመለስ የዓለም መንግሥታት ማህበርን ያልተሳካ እርዳታ ለመጠየቅ ሀገር ለቀው ሄዱ። ዋና ከተማይቱ ግዕከላዊ አመራርና ቁጥጥር ስላጣች ግርግር ትርምስና ረብሻ ሞላባት፤ በጦርነቱ የተሸነፉ የኢትዮጵያ ወታደሮች ወደመንደራቸው ሲያፈገፍጉ ተሰፋ ከመቁረጥ የተነሣ በመንገዳቸው እየዘረፉና እያቃጠሉ ስለሚያልፉ በመንገድ መጓዝም የማያስተማምን ሆነ።

እኔም እቃዎቼን ከታትቼና አስሬ ከሶዶ ወደ ሰሜን ወደ ዋና ከተማ (አዲስ አበባ) በእንስሳ ለመጓዝ ተዘጋጅቻለሁ። ታሪኩን የየቀኑ ማስታወሻዬ ራሱ ይናገር።

<u>ሚያዚያ 21 1928 ረቡዕ</u>

ባለፈው ምሽት ሺፋሮ ሳይጠበቅ የጊዜው አስጊ ሁኔታ እስከሚያልፍ ሁላችንም ጸጥ ብለን እንድንጠብቅ የሚያሳስብ ደብዳቤ አዲስ አበባ ከሚገኘው ከክላራንስ ዳፍ ይዞ ደረሰ። በመልዕክቱ እኔ ባልጠቀስም ከሚስተር አህማን

ጋር ለመመካከር ስለምፈልግ እርሱም በጥቂት ቀናት ውስጥ እስከሚመለስ ለመቆየት ወሰኜ ነበር።

ሚያዚያ 29 ሐሙስ

በዚህን ቀን ያልታሰበ ነገር ተፈጸመ። ጧት ሁለት ሰዓት አካባቢ በርካታ የኢጣሊያ አውሮፕላኖች በገዥው ቤተ መንግሥት (መኖሪያ)፥ በከተማውና በገጠሩ ቦምብ እየጣሉና ማሽንጋን እየተኮሱ የገጠሩን ጸጥታና የከተማውን ጎዳናዎችን በጠበጡ።

ግንቦት 1 ቅዳሜ

በዚህ ቀን ከሰዓት በኋላ ወደ ከተማው ወጣንና የመንግሥት ፖስታ ገና ያልደረሰና ቴሌፎንም የተቋረጠ መሆኑን አረጋገጥን፥ ብዙ ወሬም እየተዛመተ ነበር።

ግንቦት 3 ሰኞ

አሁንም ፖስታ አልደረሰም

ግንቦት 5- ረቡዕ

ዶ/ር ሮበርትስ እና ሚስተር ዌብ በመመለስ ላይ ያሉ መሆናቸውን የሚገልጽ መልዕክት ያለበት የሲዳሞ ፖስታ በዚህ ቀን ቀትር ላይ ደረሰን። እነሱም ማታ በአሥራ አንድ ሰዓት ሲደርሱ አዲስ አበባ በሚያዝያ 27 ቀን በጣሊያኖች መወረሯን ጦሩም በጣሊያን ተሸንፎና ተበትኖ ወደ ደቡብና ምዕራብ እያፈገፈገ ዋና ከተማይቷንም የዘረፏት መሆኑን አሰሙ። ወታደሮቹ እኛንም በመንገዳቸው ሊያገኙን ይችሉ ነበር።

ግንቦት 6 ሐሙስ

ይህንን አሳዛኝ ዜና ለመንገር ሚስተር አህማን ተጠባባቂ ገዥውንና ባለሥልጣኖቹን ወደ ሚስዮኑ ግቢ ጠራቸው። ባለሥልጣኖቹ በብዛት ሆነው ወደ ግቢያችን ሲደርሱ የአካባቢው ወላይታዎች አይተው በመጠራጠርና ስለ እኛ ደህንነት በማሰብ ጦርና ጎራዴ ይዘው ከመጡ በኋላ በሚሲዮኑ ዙሪያ ያሉ ጥሻዎችን ተጠግተው ቆሙ። በአጠቃላይ የወደፊቱ ሁኔታ ጥሩ ባይመስለንም እግዚአብሔር አሁንም በዙፋኑ ያለና ዜግነታችንም ከሰማይ በመሆኑ እናመሰግነዋለን። ቀጥሎ ምን ይመጣ ይሆን?

ግንቦት 7 አርብ

ውድ ወዳጆቼ የሆኑት ቶም ደቭርስና ክሊፍ ሚቼል በካሲ በረሃ የተገደሉ መሆኑን የሚገልጽ የስልክ መልዕክት ከሲዳሞ ከአላን ስሚዝ ደረሰን። ሚያዝያ 20 ቀን ከሚስተር ዳፍ ወላይታ እንድንቆይ መልዕክት በተቀበልኩበት ጊዜ ሃምግ ግይሎች ያህል ወደ ምሥራቅ ርቀው በሲዳሞ ለነበሩት ለእነዚህ ወዳጆቼ መልዕክቱን አስተላልፈላቸው ነበር። ምክንያቱም እነርሱም ወደ አዲስ አበባ ለመንቀሳቀስ እቅድ እንደነበራቸው እንዲያውም ቶም ከሦስት ሳምንት በፊት እዚህ መጥቶ በነበረ ጊዜ አብረን ለመጓዝ ተስማምተን ስለነበር ነው። ቶም እኔና እርሱ ለመገናኘት ከወሰንንበት ቦታ ጥቂት ግይሎች ራቅ ብሎ የተገደለ መሆኑን ግመን አልቻልኩም። እንደተነገረው ሚያዚያ 29

በተለመደ አኳኋን ለተለመደ ባሕላዊ ጉዳይ ገደሏቸው። (የአርሲም ሆነ የአንዳንድ ጎሣ አባላት ለጋብቻ ፈቃድ ከግማኝታቸው በፊት ሌላ ወንድ ገድለው በመሰለብ ማረጋገጫ ማቅረብ አለባቸው)። አእምሮአችን ምድራዊ በመሆኑ እነዚህን ነገሮች መረዳት አንችልም። አንድ ቀን ግን እግዚአብሔር ይገልጥልናል።

ግንቦት 8 ቅዳሜ

በአማራና ግረቆች (ሐዲያ) መካከል ጦርነቱ ቀጥሎ ቦዲቲ (ከሶዶ በስተሰሜን የሁለት ሰዓት መንገድ) ደርሷል። (የኢትዮጵያ ማዕከላዊ መንግሥት ከወደቀ በኋላ ኢጣሊያኖች እስከሚደርሱ በየቦታው የጎሣዎች ግጭት ነበር)። የመጀመሪያው የተሸነፉ የኢትዮጵያ ወታደሮች ቡድን በዛሬው ዕለት ከገሹው ቤተ መንግሥት ደርሷል። እንደሚባለው ከሆነ ወታደሮቹ ከአዲስ አበባ ጀምሮ በመንገዳቸው ሁሉ እየዘረፉና እየገደሉ መጥተዋል። አሁን ደግሞ ከአርጌ ቤተ መንግሥት ፊት ለፊት ባለው ሜዳ ሰፍረዋል።

ግንቦት 9 እሁድ

ወታደሮቹ የመንግሥት ገንዘብ ቤት ሰብረው ገንዘብ ለመዝረፍ ቢጥሩም ተጠባባቂ አስተዳዳሪው ይህንን እንዳያደርጉ ሦስት ሺህ ብር እንደሰጧቸው ሲነገር ሰምተናል።

ግንቦት 10 ሰኞ

ቀን መደበኛ ሥራችንን ለማከናወንና ማታ ማታ ግን ሁላችንም በአንድ ቤት ውስጥ ብናድር የሚሻል መሆኑን አምነን ወሰንን። ቁጥራችን ስምንት ነበር፡- ሚስተርና ሚሲስ አህማን፣ ሚስተርና ሚሲስ ሮበርትስ፣ ሚሲስ ሉዊስ ብርግስ፣ ጆን ትሬዊን፣ አላን ዊብ እና እኔ። የቤቱን ቀዳዳዎች ሁሉ ደፈንን፣ በሮችንና መስኮቶችንም በባሕር ዛፍ ግንዶች አጠናከርን።

ግንቦት 16 እሁድ

ጥቂት ቀናት በፀጥታ ከቆየን በኋላ ዛሬ ትንሽ ተደናገጥን። አምነው ከተጠመቁት ውስጥ አንዱ ካዎና ቃባ ወደ እኛ መጥቶ ወታደሮች በከተማ ወደ እርሱ ቀርበው ገንዘብ የምናስቀምጥበትን ቦታ ሲጠይቁት የገንዘብ ማስቀመጫ ቦታ የማያውቅ መሆኑንና እንዲያውም ገንዘብ ያላቸው አይመስለኝም ብሎ እንደመለሰላቸው ነገረን። ነገር ግን ፀሐይ ከመጥለቁ ጥቂት ጊዜ ቀደም ብሎ ሃምሳ ያህል የታጠቁ ሰዎች በግቢው በታችኛው መጨረሻ ተሰብስበው ጨለማን የሚጠብቁ መሆኑን ለማወቅ ቻልን። ከመሸ በኋላ በሁለት ሰዓት አካባቢ ፈጣን ተኩስና ጥይቶች ከቤታችን በላይ እያፏጩ ሲበሩ ሰማን። መብራትም በሙሉ በአንድ ጊዜ ጠፋ።

ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ሚስተር አህማን እኔና አላን ሦስታችን ውጭ ወጥተን ለመቃኘትና የሚታይ ነገርም ካለ ለማየት ጠይቆን ከቤቱ በኋላ በኩል ወጥተን በግድቤቱ አጠገብ በመሆን ሰዎቹ የሚሲዮኑን ግቢ በመከበብ ላይ መሆናቸውን አየን። የሚሲዮኑ ግቢ የታጠረው በቀላሉ ሊታጠል በሚችልና የሕፃንን ጉልበት እንኳን ሊቋቋም በማይችል አንድ ሜትር ያህል ከፍታ ባለው የበቆሎ አገዳ ነበር። ግቢውን ፈጽመው ሲከቡና ደጋግመው በጠመንጃቸው ሲተኩሱም ተመለከትን፣ ከአንድ ሰዓት ያህል በኋላ ግን ሁሉንም ትተው

ሄዱ። ወደ ግቢው ለምን እንዳልገቡና ያሰቡትን እንዳልፈጸሙ የምናውቅበት መንገድ አልነበረንም። ቀደም ሲል ድምፃቸውን እንደሰማነው ከሆነ ግን ምን ግድረግ እንዳለባቸው በመከለላቸው ክርክር ነበር። እኛ ግን እግዚአብሔር ከእኛ ጋር መኖሩ ይታወቀን ነበር። እርሱ እኛን ለማዳን ሲል ምናልባት በእነርሱ ልብ ፍርሃትን ሞልቶ ወይም ሌላ ነገር አድርጉ ይሆናል።

ግንቦት 20 ሐሙስ

የምንኖረው ከቀን ወደ ቀን ነው። ዛሬ ግለዳ አንድ የአርመን ነጋዴ በተረበሸ መንፈስ ከከተማ መጥቶ ሶዶ ያሉ ወታደሮች የውጭ ዜጐችን ሁሉ ገድለው ንብረታቸውን ለመዝረፍ እያደሙ መሆኑን ነገረን። ከሰዓት በኋላ ወልዲና ቱሹዴ ከጋሞ ደርሰው እዚያ ያሉት ወገኖችም ያላቸውን ሁሉ መዘረፋቸውን በሕይወታቸው ላይ ግን ምንም አደጋ እንዳልደረሰ አላወቁን። ትንሽ የፈራን ብንሆንም እግዚአብሔር በቃሉ እስካሁንም ሆነ ወደፊት ታማኝ ስለሆነ በእርሱ እምነታችን የጠነከረ ነበር። የሚመጡት ቀናትና ጊዜያት ምንም መልክ ቢይዙ እግዚአብሔር ታማኝ አድርጉ እንዲያቆየን ፀሎታችን ነበር።

ግንቦት 21-ዓርብ

ይህ ወርሃዊ የፀሎት ቀን ነበር። ሚስተር አህማንና ሚስተር ሮበርትስ ከሲዳሞ አላን ስሚዝን ከጨንቻ ደግሞ ሐሮልድ ስትሪትን በስልክ ለማነጋገርና ከባለሥልጣኖች ጋር ለመመካከር በሦስት ሰዓት ወደ ከተማ ወረዱ። ሌሎቻችን ተሰብስበን አስደናቂ የፀሎት ጊዜ አሳለፍን። ወደ ከተማ የሄዱትም ሚስተር ስሚዝንም ሆነ ስትሪትን ሳያገኙና ሳያነጋግሩ ተጠባባቂ አስተዳዳሪው ግን የፖሊስ ጥበቃ ለመመደብ ቃል ገብተውላቸው በሰባት ሰዓት ተኩል ላይ ተመለሱ። በስምንት ሰዓት ለከሰዓቱ ፀሎት ገብተን በመንፈስ እጅግ ተባረከን። ሚስተር አህማን ከ2ኛ ዜና መዋዕል ምዕራፍ 20 አነበበልን። በጥዋቱ ፕሮግራማችን ጀን ትሬዊን ያነበበልን ከዚህ ምዕራፍ ቢሆንም ሚስተር አህማን ይህንን አላወቀም ነበር። ይህ አጋጣሚ ለኢዮሳፍጥ «እናንተ በዚህ ሰልፍ የምትዋጉ አይደላችሁም . . . ዝም ብላችሁ ቁሙ» ተብሎ የተሰጠውን መመሪያ ለእኛም አረጋገጠልን።

ግንቦት 22 ቅዳሜ

በጋሞ ያሉ ወገኖቻችን ሁኔታ በጣም ስላሳሰበን እነርሱን ወደ እኛ ለማምጣት በቅሎችና ተሸካሚዎችን ፈልገን አልተሳካልንም። ቦምብ ባይወረውርም አንድ የጦር አውሮፕላን ዛሬ በከተማውና በጣቢያችን ላይ ሲበር በውጪው ዓለም ትዝታ ተዋጥን። ቤተሰቤም የላከሁላቸው ደብዳቤዎች ሁሉ በአሁኑ ጊዜ ሊደርሳቸው ስለሚችል እግዚአብሔር እንዲያበረታቸውና ከእኔ ጋር እንዳለ እንዲያረጋግጥላቸው እጸልያለሁ።

ግንቦት 30 እሁድ

ከጦር ሜዳ የሚመለሱ ወታደሮች በቡድን እየሆኑ ጣቢያውን በሚያቋርጠው መንገድ አለፉ። ከእነዚህም አንዳንዶቹ ወዳጅነትን የሚያሳዩ ሲሆን ሌሎቹ ደግሞ አይደሉም።

እነርሱም እየሙጉ፣ እየዛቱና ጠመንጃቸውንም ወደ እኛ እየደገኑ ሲያስፈራሩ እኔ በቤቱ ፊተኛው በር ቆሜ ነበር። እግዚአብሔር እጃቸውን ይዞ ይሆናልና ምንም አልደረሰብንም።

ሰኔ 6 ቅዳሜ

ለመኝታ ወደየቤታችን (ሌሊቱን ለማሳለፍ) ገባን።

ሰኔ 8 ሰኞ

ዛሬ ብዙ ያለመረጋጋት አለ። የአገሬው ሰዎች መጥተው ወታደሮች ሊዘርፉን የሚመጡ መሆኑን ነገሩን። ወታደሮቹ በሀገረ ገዥው ላይ አምጸው የውጭ ሀገር ሰዎችንና የሀገር ውስጥ ገቢ መሥሪያ ቤትን ለመዝረፍ እንዳይከለከሉ ይጠይቃሉ። ወላይታዎቹ ይህንን በመፍራት መጥተው ነገሩን። እግዚአብሔር ከዚህ በፊት ጠብቆናል፥ አሁንም ሊጠብቀን ይችላል። ጆርጅ የተባለ የግሪክ ነጋዴ እኔ ለመሄድ ከወሰንኩበት አንድ ሳምንት ቀድሞ ከሶዶ አዲስ አበባ ሲሄድ ሲልጤ አካባቢ መገደሉን ዛሬ ሰማን። አቤቱ እግዚአብሔር ለባሪያህ (ለእኔ) ደግ፥ አፍቃሪና ታማኝ ሆነህለታልና እኔም ታማኝ እንድሆንልህ እርዳኝ። የነርሶች መኖሪያ ቤት የውስጥ ግድግዳዎችን ሥሰራ ዋልኩ።

ሰኔ 12 አርብ

ተጨማሪ እና ብዙ ወታደሮች በቡድን እየሆኑ የሚሲዮኑን ጣቢያ አቋርጠው አለፉ። ወደ ጣቢያችን እስከሚደርሱ ድረስ እየዘረፉና እየገደሉ ከመጡ በኋላ ጣቢያችንን በስነ ሥርዓት አቋርጠው አለፍ እንዳሉ ወዲያው ዝርፊያቸውን ቀጠሉ። የእርሱ ጦር ስለሚጠብቀንና እርሱ ከኛ ጋር መኖሩ በግልጽ ስለሚታወቀን እግዚአብሔርን እናመሰግናለን። . . . የነርሶችን ቤት ልስን ብቻ ሲቀር-አጠናቀቅን።

ሰኔ 13 ቅዳሜ

ፎርስበርግና ባለቤቱ ከስድስት ቀን ተኩል ጉዞ በኋላ ከጎሩ ዛሬ ገቡ። ሚሲስ ፎርስበርግ የትርፍ አንጀት ቀዶ ጥገና ሊደረግላት ነው። ልትወልድም ደርሳለች። የተደረገላት ቀዶ ጥገና በዶ/ር ሮበርትስ በመልካም ሁኔታ የተከናወነ ከመሆኑም በላይ በዚሁ በአዲሱ ሕንፃ ውስጥ ባለው ከፍል ከተካሄዱት ውስጥ የመጀመሪያው ዋና ቀዶ ጥገና ነበር።

ሰኔ 21 እሁድ

እኛ ዕለቱን በሰላም ያሳለፍን ቢሆንም በአቅራቢያ ያሉ ወላይታዎች ከግሪቆች ጋር ለመዋጋት አሥራ አምስት እና ሃያ እየሆኑ በቀትር አካባቢ ሄደዋል። ትናንት ገዥው ጦር መወርወር የሚችል ሁሉ ወደ ጦርነቱ እንዲሄድ፥ ያልሄደ ግን በገበያ መሐል በስቅላት እንዲቀጣ አዋጅ አውጥተዋል።

ሰኔ 27 ቅዳሜ

በዚህ ቀን «በባልዲ» ሲያፈስ ስለዋለ ከዚህ ይልቅ በሀገራችን ይሻለን ነበር። እኔና አላን ዌብ ከጋሞ የሚመጡትን ስትሪችንና አብረውት የሚመጡትን ለመቀበል በእንስሶቻችን ተቀምጠን ብንወጣም ልናገኛቸው አልቻልንም። ከሰዓት በኋላ ግን በጣም ደክመውና ልብሶቻቸውም በዝናብ በስብሰው ደረሱ።

ሰኔ 28 እሁድ

ግል ፎርስበርግ ዛሬ ግታ ከ2ኛ ዜና ምዕራፍ 20 ሰበከልን። ይህ ምዕራፍ እንግዲህ በያንዳንዱ ተናጋሪ አስቀድሞ መሰበኩ ሳይታወቅ ወደ አእምሮአችን እንዲመጣ ሲደረግ ይህ ሦስተኛ ጊዜ ነው።

ሐምሌ 1 ረቡዕ

ዌብ ጎርፎውን አሞት በሚያሳዝን ሁኔታ በአልጋ ላይ ተኝቶ ያታስታል። ዛሬ ጧት እርሱ ጥርሱን ሲቦርሽ የተጠቀመበትን ውሃ በቤቱ የሚያገለግለው ልጅ ሊደፋ ከወሰደ በኋላ የአንግሊዝ ጨው መስሎት ጠጣው። ልጁ መጠጣቱን ሲከድ ከቆየ በኋላ የተወሰነ መጠን መዋጡን አመነ።

ሐምሌ 4 -ቅዳሜ

የጭታ ጡብ ግምብ (ግድግዳ) ዛሬ ጧት አጠናቀቅን። ቀኑን ሙሉ በሆስፒታሉ ሥራ ስለ ዋልሁ ግታ በጣም ደክሞኛል። ከሚያዝያ 21 ቀን ጀምሮ ከአሥር ሳምንታት በላይ ፖስታ ስላልደረሰን ብቸኝነትም ተሰምቶኛል።

ሐምሌ 20 ሰኞ

ሚስተር አህማንና ሚስተር ሮበርትስ ገገርውን ለማግኘት በሄዱ ጊዜ ገዥው ልብሶቻችንና ዕቃዎቻችንን የምንሸጥበትን ምክንያት ጠየቋቸው። ምግባችንና ገንዘባችን ያላቀብን መሆኑ ሲነገራቸው ይህንን ስላላወቁ በጣም እንዳዘኑልንና ጥቂት ነገር የሚልኩልን መሆኑን ገለጹላቸው። በ11፡30 ሰዓት ከመንጋቸው ተመርጦ የተላከልንን አንድ ትልቅ ቅልብ በሬ እየነዱ አሽከሮቻቸው ወደ ሚሲዮኑ ጣቢያ ደረሱ።

ነሐሴ 4 ሰኞ

ለአሥራ አምስት ሳምንታት ከውጭው ዓለም ተላይተን ከቆየን በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ ዛሬ ጧት ስለ አዲስ አበባ ዜና ይዘው ሁለት ፖስተኞች ከጂግ መጡ።

ጥቅምት 17 ማክሰኞ

ከሲዳሞ ሸሽተው የመጡ ብዙ የአግራ ወታደሮች ምንም ሳይረብሹ (ሳይተናኩሉ) በአካባቢው በወላይታ ጎጆች ውስጥ ይኖራሉ። በአቅራቢያው ያሉ የወላይታ ሽማግሌዎች ወደ ሚስተር አህማን መጥተው የፈሯቸው በመሆኑ ከዝርፊያው ለማምለጥ ከእኛም ጭምር ወደ ደቡብ አራትና አምስት ሰዓት ጉዞ ፌት ለፌት ወደሚታየው ወደ ሁምቦ ተራራ እንሸሽ አሉን። እኛ ግን ጌታ በተለያዩ ጊዜያት ከ2ኛ ዜና መዋዕል ምዕራፍ 20 ማረጋገጫ የሰጠን ስለሆነ ለቀን እንድንሄድ ከእርሱ ሌላ መልዕክት እስከምናገኝ ድረስ እዚሁ የምንቀመጥ መሆናችንን በስብሰባ ወሰንን።

ሕዳር 14 ማክሰኞ

ሚስተር አህማን፥ ሚስተር ሮበርትስ እና እኔ ነጋዴዎች ወደ ጂግ ሳይሄዱ ቀለባችንን ለመግዛት ወደ ከተማ ሄድን። ነጋዴዎቹ ስለ ፈሩና ስለ ደነገጡ ለመሄድ አስበዋል፥ መንገዱን ግን ፈርተውታል።

ሕዳር 18 ዓርብ

ዛሬ የወርሃዊ ፀሎታችን ቀን ነው። በግሪኩ ነጋዴ መጋዘን ያለው ዱቄትና ስኳር እንዲሸጥልን ፈቃድ የደረሳቸው መሆኑን ከከተማ ነጋዴዎች አንዱ ነገረን። እነዚህን የምግብ ዕቃዎችን ስለምናገኝበት ሁኔታ እርግጠኛ ባንሆንም የፀሎታችን መልስ በመሆኑ በጣም ተደስተናል።

በመጨረሻ ጹቁቱ ከተገኘ በኋላ ነቀዝና ትል የሞላበት ሆኖ ተገኘ። ጹቁቱ የግሪኩ ነጋዴ ለሣሙና ማምረቻ የሚጠቀምበት ደረጃውም በጣም ዝቅተኛ የሆነ ነበር። ከዚያም ሌላ ከአንድ ዓመት በላይ በቀዝቃዛ ክፍል የተከማቸ በመሆኑ የሻገተና ጣዕም የሌለው ነበር። መጥፎ ሽታውን ለመቀየር ስንል ጹቁቱን ከቆሻሻው ከለየን በኋላ በሰሌን አድርገን ፀሐይ ላይ አሰጣነው (አስመታነው)።

የየዕለት ግስጋሴዬ ሌላም ብዙ አለው። ለወጣት ሚሲዮናዊው (ለእኔ) የእግዚአብሔርን ጥበቃና ፍቅር የሚገልፁ ድንቅ አጋጣሚዎችና በጣም የሚያስደስቱ ልምምዶች ተመዝግበውበታል። እነርሱም በመከራ፥ በአደጋና በሞት መካከል ክርስቲያን እንዴት መመላለስ እንዳለበት ለወላይታ አማኞች እግዚአብሔር ምሳሌ ለማሳየት የመረጣቸው መንገዶች ናቸው። እግዚአብሔር እነዚህን የስጋትና የችግር ወራትንና የሁለቱ ወንድሞቻችንን አሳዛኝ ሞት በቅርቡ ለሚደርሰው ሁኔታ የወላይታ ክርቲያኖችን ለማዘጋጀት የተጠቀመበት መሆኑ አያጠራጥርም።

የቀሩትም የዓመቱ ቀናት የእግዚአብሔርን የመጠበቅ ኃይሉን በሚመሰክር ስጋት፥ በሚያስፈራ ወሬና ግሩም በሆኑ ልምምዶች የተሞሉ ነበሩ። የበጋ ወቅት ሲደርስ የኢጣሊያ ሠራዊት ለመገስገስ በመቻሉ በዓመቱ መጨረሻ አካባቢ ወደ ሶዶ ከተማ ቀረበ። በከተማውና በአካባቢው የተካሄደው የተደጋገመ የቦምብ ድብደባ፥ የመትሬየስ ተኩስና የእጅ-ስሙ ወረቀት ብተና የሕዝቡንና የገዥውን ሞራል ሰበረ።

ምግባችን ጨርሶ ካለቀ ብዙ ጊዜ ሆኗል። በተለመደው አሠራር እነዚህ ምግቦቻችን ከአዲስ አበባ ከተገዙ በኋላ በዓመት ሁለት ጊዜ ከዝናብ ወራት በፊትና በኋላ በአህያዎች ወይም በበቅሎች ተጭነው ይላኩልን ነበር። የግማሽ ዓመት ቀለባችንን መንግሥት ከመውደቁና ፀጥታ ከመበላሸቱ በፊት ስላላገኘን ከአካባቢው በምናገኘው መቆየት ነበረብን። በመጨረሻ በመጣልን ፖስታ አማካይነት በቂ የአትክልት ዘር ያገኘን ሲሆን ይህንን ለመትከል (ለመዝራት) በደረቅ ወራት ባይቻልም እግዚአብሔር ግን ያለ ጊዜው ዝናብ ሰጠን። ገዥውም ብዙ ጊዜ የተቀለቡ በሬዎችን ስለላኩልን ለብዙ ቀናት የምንበላውንና ለሌሎችም አካፍለን ለመስጠት በቂ ሥጋ አገኘን። (ግቀዝቀዣ ስለሌለ ብዙ ግቆየትም አይቻልም ነበር)። አማኝ ወላይታዎችም እምብዛም ለራሳቸው ካልበቃ ቀለባቸው እያካፈሉ ይረዱን ነበር።

በመጨረሻም ጥር 11 ቀን 1929 ዓ.ም. ኢጣሊያኖች ሶዶ በመግባት ከተማውንና አካባቢውን ያዙ። ከዚህም የተነሣ በአስጊ ሁኔታዎች መከበባችንና በሌሎች እጅ መጥፎ ነገር ይደርስብናል ብለን መፍራታችን አበቃ። ኢጣሊያኖችም ለእኛ ምግብ በመስጠትና ብዙ የግንቆይ መሆናችን ባረጋገጥንበት ጊዜ አንዳንድ ነገሮችን ስንሸጥ በመግዛት ከእኛ ጋር ጥሩ ወዳጅነት መሠረቱ።

ምዕራፍ 10. ቶሮ

እንጀራህን በውሃ ፊት ላይ ጣለው፥
ከብዙ ቀን በኋላ ታገኘዋለህና።
መክብብ 11፡1

ኡኡኡኡ . . . ! ጩኸት! ሁካታ! ጫጫታ! ፍንዳታ! በሚሲዮኑ ግቢ በታችኛው መጨረሻ ካለው የሆስፒታሉ ሕንፃ ሆኜ ዞር በማለት ወደ ቤቴ ስመለከት ከአጠገቡ ሣርና እንጨት ሲበር ተመለከትኩና የሥራ መሣሪያዎቼን ጥዬ ወደዚያ ሮጥሁ። ለማድቤትነት የምገለገልባት ትንሽ የሣር ጎጆዬ ጧት ለሥራ ሲወጣ አንድ በር ብቻ ነበራት። አሁን ግን ሁለት ሆኖ አገኘሁት።

ቶሮ በላሜራ ብረት በተሸፈኑ ሦስት ድንጋዮች በተሠራ ምድጃ ግብሰያውን (ፕሬዣር ኩከር) ጥዶ ምሳዬን ያዘጋጅ ነበር። ግብሰያው ሳይበርድ የላይኛውንና የታችኛውን ክፍል አጥብቆ የሚይዘውን የብረት ቀበቶ ሲፈታ በጣም እንዲጠነቀቅ ተደጋግሞ የተነገረውን ምክር ረስቶ ነበር። ቀበቶው በከፊል ላልቶ ስለነበረ ግብሰያው ፈንድቶ የቶሮን ፊትና ራስ ለጥቂት በመሳት ወደ ጣሪያ ወጣ። ቶሮ በፍጥነት መውጣት እንዲችል ዋናው በር ስለራቀበት የራሱን ሌላ በር አበጀ። በኋላም በጣም እየፈራ ብቅ አለ።

ፍርሃቱን ካስወገደ በኋላ «ጎዶ (ጌታዬ) አይገባኝም» አለ።

«ቶሮ! እንዲገባህም አያስፈልግም፥ የነገርኩህን መከተልና መፈጸም እንጂ! የዚህ ግብሰያ ጠባይና አሠራር በጣም ከባድ ወይም ውስብስብ ስላይደለ ቢገባህም ባይገባህም ጥቂትና ቀላል የአሠራር መንገዶችን ማወቅና መከተል አለብህ፥ ያለበለዚያ ትጎዳለህ፥ ነገሩ አይግባህ፥ ዝም ብለህ የታዘዝከውን ፈጽም፥ በቃ» አልኩት።

* * *

ቶሮ ወንጌል የሰማው ገና ልጅ በነበረ ጊዜ ሲሆን በወጣትነት ዕድሜው ለተለያዩ ሚሲዮናውያን ሠርቷል። ከልብ ጌታን መውደዱ የማያጠራጥር ቢሆንም በራሳቸውም ሆነ በሌሎች ችግር ራሳቸውን የመክተት ዝንባሌ ካላቸው ሰዎች አንዱ ነበር። ቆንጆና ደስ የምትል የወላይታ ልጃገረድ ሲያገባ የግረፍና መረጋጋት ተስፋ ያለው መስሎን ነበር።

ነገር ግን ሁለተኛ ሚስት ሲያገባ ከጌታ በስተቀር ሁላችንም ተውነው። ከዚሁ ጋብቻ በኋላ ብዙም ሳይቆይ ቤቱ በእሳት ተያይዞ ከሰው በስተቀር ከሀብቱና ንብረቱ ጋር ድብን ብሎ ተቃጠለ። ይህና በተከታታይም የደረሱ ችግሮች ቶሮ ዝቅ እንዲልና ከልብ ንስሐ ገብቶ ሁለተኛ ሚስቱን እንዲተዋት አደረጉት። አሁን ለብዙ ዓመታት ከኛ ጋር በመስማማት ቆይቷል።

በምስክርነቱ ቀናኢ፥ ሚስተር ኦህግን በሳምንት አራት ጊዜ በሚያስተምርበት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ክፍል በመገኘትም ታማኝ ሆነ።

ቶሮ የወጥቤት ሠራተኛ ነበር። እርሱን የወጥ ቤት ሠራተኛ ብሎ መጥራት አግባብ ባይሆንም ከእኔ ይልቅ እርሱ ለስያሜው ይቀርባል። በየካቲት 1929 አንድ ቀን ማታ ምግብ ተበልቶ ካበቃና ሰሃኖች ታጥበው ቦታቸውን ከያዙ በኋላ ቶሮ እንደተለመደው ወደ ቤቱ ከመሄዱ በፊት ለነበረው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናትና ለፀሎት መጣ። ፀሎቱ ከበቃ በኋላ በእሳት ማንደጃ አጠገብ ባለው በርጩማ ላይ ተቀምጦ ቆየ። ፊቱ ተረብሿል፥ ጠቁሮአል። ደጋግሞ ወደላይ ተመለከተ፥ ከዚያም ተቆላልፈው ወደፊት የተዘረጉ እጆቹን ለመመልከት አንገቱን ደፋ አደረገ።

እንደሱ ያለ ወዳጅ በልቡ የያዘውን ቶሎ እንዲነግረን ማቻኮል እንደሌለብን ከረዥም ጊዜ ጀምሮ እናውቅ ነበር። ሲዘጋጅ ራሱ መናገር ይጀምራልና። በመጨረሻም ቶሮ ወደ ላይ እየተመለከተ ከሙሉ ጽናት ጋር «ጌታዬ፥ ከሥራዬ ቢያሰናብቱኝ እወዳለሁ» አለ።

ከዚህ ጥያቄ የበለጠ ያስደነቀኝ ነገር አልነበረም። ሚሲዮናውያንና አማኞች እንደምናውቀው ኢጣሊያኖች ላልተወሰነና ለረዥም ጊዜ ችላ ስለማይሉን ውሎ አድሮ ከሀገር እንድንወጣ መገደዳችን አይቀርም። እነርሱ በሚያስተዳድሯቸው ሌሎች የአፍሪካ ሀገሮች ያደረጉት ይህንን ነው። በኢትዮጵያ ይህንን የማያደርጉ መሆናቸውን የሚገልጽ ማስረጃ ከአሁን ድርጊታቸው አልተገኘም፥ ቢገኝም በጣም ጥቂት ነበር። የኢጣሊያን ጦር ሶዶ በገባበት ቀን ወታደሮቹ የሚሲዮኑን ሆስፒታል ሲይዙ በመጀመሪያው አውድ ቁሰ በሆስፒታሉ ፊት ለፊት ባለው ግልጽ አደባባይ የቅዳሴ ሥነ ሥርዓት (የካቶሊክ) አካሂዶ ነበር።

ስለዚህ ከቶሮ ጋር ተከራከርኩ። «በአሁኑ ጊዜ ከሥራ ለመሰናበት ለምን ጠየቅህ ቶሮ? ውሎ አድሮ የእኔ መሄድና የአንተ ሥራ ማጣት የማይቀር ቢሆንም አንተ ግን አሁን ከለቀቅህ እኔ ደግሞ በጣም እቸገራለሁ። በሆስፒታሉ ውስጥ በሥራ ስውል ቤቴን በመጠበቅና ምግብ በማዘጋጀት የሚያገለግለኝ ሰው የለኝም።»

«አዎን ጌታዬ፥ የሚሉት ሁሉ እውነት ነው። ምናልባት እናንተ ሚሲዮናውያን አንድ ቀን ወላይታን ለቃችሁ ትሄዱ ይሆናል። ከዚህ የተነሣ ነው እኔም ኮይሻ ወደሚገኝ ቤቴ መመለስ እንዳለብኝ የተሰማኝ» አለ ቶሮ። (ኮይሻ ከሶዶ በስተምዕራብ የሚታየውን የተራራ ሰንሰለት አልፎ የሚገኝ ሥፍራ ነው።)

«እሱ ከዚህ ጋር ምን ግንኙነት አለው ቶሮ? እንደምትለው ይህ ለቅቀን የምንወጣበት ጊዜ ሩቅ አይደለም፥ ታዲያ ወደ ቤትህ ከምትመለስ እስከዚያ ለምን ከእኔ ጋር አትቆይም?» ብዬ ጠየቅሁት።

«ጌታዬ፥ እርስዎ እስከሚሄዱ ቆይቼ ብመለስ የእኔ ወገኖች ለገንዘብ ሲል ለነጮች ሲሠራ ቆየ፥ አሁን እነሱ ሲሄዱ ወደ እኛ መጣ ይሉኛል። ከዚህም የተነሣ ብመለከርላቸውና ወንጌል ብሰብክላቸው አይሰሙኝም። ነገር ግን አሁን ሥራዬንና ደመወዜን ትቼ ብሄድ እንደዚያ ሊሉኝ ስለማይችሉ ብሰብክላቸው የማይሰሙበት ምክንያት የላቸውም። እንደሚያቁት በዚያ አካባቢ የሚያምኑ

ሰዎች የሉም። ከብዙ ቀናት ጀምሮ እስካሁን እግዚአብሔር ስለዚሁ ሲናገረኝ ስለቆየሁ መሄድ አለብኝ።»

ፊቱን ስመለከተው የሚናገረው እውነት እንደሆነ አየሁት።

«ቶሮ፥ ይህንን አስበህበታል? አላረስክም፥ በጎተራ አልከተትክም፥ ያስቀመጥከው ገንዘብ የለህም፥ አዝመራው እስከሚደርስ ራስህንና ቤተሰብህን የምታቆይበት ቀለብ የለህም።»

«ይህ የሚሉት ሁሉ እውነት ነው ጌታዬ፥ ነገር ግን እግዚአብሔር ያዘጋጅልኛል። እግዚአብሔር የራሱ የሆኑትን እንደማይተው ከቃሉ ሁልጊዜ ያነቡልኝ አልነበረም? እርስዎስ ራስዎ ከቤተሰብዎና ዘመዶችዎ ርቀው እዚሁ በሰው ሀገር ሲኖሩ የሚያስፈልግዎትን ሁሉ እግዚአብሔር እንዳቀረበልዎት መስክረውልኝ አልነበረም?»

«አዎን! ያንን መካድ አይቻልም፥ እግዚአብሔር ላንተ ሁሉን ያዘጋጅልሃል፥ ብቻ ከመሄድህ በፊት ብንጸልይ» አልኩት።

ራሶቻችንን ዝቅ አደረግን፥ ቶሮ እግዚአብሔር ያዘዘውን ማድረግ እንዲችል የሚያስፈልጉትን ነገሮች እግዚአብሔር እንዲሰጠው በሕፃን ዓይነት እምነት በመጠየቅ አስቀድሞ ጸለየ፥ እግዚአብሔር ጸሎቱን ስለሰማለትም አመሰገነ።

እርሱ እንዳበቃ እኔ ቀጥዬ ስለ እርሱና ስለ እግዚአብሔር ርዳታ ጸለይሁ። ጊዜው የበጋ ወራት አጋማሽ በመሆኑ እስከሚቀጥለው አዝመራ ድረስ ቤተሰቡን የሚያቆይበት እህል ቶሮ እንደሌለው እኔ አውቅ ነበር። ለእኔ ለሚሠራው የምከፍለው ትንሽ ስለሆነ የሚተርፈው እንደሌለ አውቃለሁ።

በጸሎት ላይ እያለሁ በሚቀጥለው ክፍል በዕቃ ማስቀመጫ ላይ ያለች የጨርቅ ከረጢት ወደ አእምሮዬ መጣች። በዚያች ከረጢት ውስጥ አምስት ክብና የሚያንጸባርቁ የኢትዮጵያ ብሮች እንዳሉ አውቃለሁ። ጸሎቴን እንደቀጠልሁ እግዚአብሔር የቶሮን ጸሎት በእኔ ገንዘብ ሊመልስ እንደሆነ ገባኝ። ያለኝ ገንዘብ ይህ ብቻ መሆኑን ለጌታ እየገለጽሁ ደጋግሜ ጸለይሁ። ገንዘብም ሆነ ሌላ አስፈላጊ ነገር ሁሉ ከአዲስ አበባ የምናገኝበት መንገድ በወረራውና በከበባው የተነሣ ተዘግቶ እስካሁን ያልተከፈተ በመሆኑ ላልተወሰነ ጊዜ ሊኖረኝ የሚችል ይኸው ብቻ ነበር። ይህም ቢሆን የተገኘው ዕቃ ተሸጦ ነበር።

ሆኖም እግዚአብሔር ለቶሮ የሚያስፈልገውን ለማሟላት የመረጠው መንገድ ገንዘቤን ለቶሮ እንድሰጥ መሆኑን አጥብቆ ስላሳሰበኝ ያራዘምኩት ጸሎቴን አጠናቀቅሁ።

ተነስቼ በእግሬ ከቆምኩ በኋላ ወደሚቀጥለው ክፍል ገብቼ ያችን ትንሽ ነጭ ቦርሳዬን ይዤ ተመለስሁና ቶሮ ፊት ቆምኩ። በተዘረጉ ሁለት እጆቹ እነዚያን አምስት ብሮች አራገፍኩ። ቶሮም ትላልቅና ጥቋቁር ዓይኖቹን አውጥቶ «ጌታዬ ይህንን ማድረግ አይችሉም፥ ያለዎት ገንዘብ ይህ ብቻ መሆኑን አውቃለሁ፥ እርስዎም እንደእኔ ያስፈልግዎታል» ብሎ ጮኸ።

«ቶሮ፥ እግዚአብሔር ፍላጐትህን እንዲያሟላ በምጸልይበት ጊዜ ይህንን ገንዘብ ላንተ በመስጠት እንደሚያሟላልህ ተናግሮኛልና ውሰደው። እርሱ

በሆነው መንገድ ለእኔም የሚያስፈልጉኝ ነገሮችን እንደሚያሟላልኝ እናውቃለን።»

ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ቶሮ በጣም ልቡ እየተነካና እያመሰገነ በበር ውጪ ወጥቶ ጨለማው ውስጥ ገባ። በሚቀጥለው ቀን ጧት ፀሐይ ሳትወጣ ከሚስቱና ከሕፃን ልጁ ጋር ወደ ገጠር ወደ ትውልድ መንደሩና ዘመዶቹ ተጓዘ።

ከዚያን በኋላ ሶዶን እስከለቀቀን ጊዜ ድረስ ከቶሮ ጋር ሁለት ጊዜ ብቻ ተገናኝተናል። በሚሲዮን ጣቢያ የነበረውን ሥራ ለቆ በመሄድ በዚያ ላሉ ሕዝቦች ለመመስከር መወሰኑ ትክክለኛ እርምጃ እንደሆነ የገባን ከረዥም ጊዜ በኋላ ነበር። በሄደ በጥቂት ሳምንት ውስጥ እግዚአብሔር ለአካባቢው ሕዝቦችና ለዘመዶቹ በቃሉ ይናገራቸውና ይለውጣቸው ጀመረ።

ቶሮ በመጀመሪያ በትውልድ አካባቢው ከመሰከረላቸውና ከለወጣቸው ሰዎች መካከል አንዱ ካዎና[1] ገበቶ ነው። ቶሮ የመሰከረለት አንድ ጊዜ ሲሆን ገበቶ ግን ትክክለኛነቱን ተጠራጥሮ ነበር።

ወላይታዎች ወደጠንቋዮች በሚሄዱበት ጊዜ ጉዳያቸው የሚያልቅላቸው በመመላለስ እንጂ በአንዴ አልነበረም። ስለዚህ ገበቶ ከጠንቋዮች ጋር አስቀድሞ ይገናኝ ስለነበረ ይህን አስደናቂ ቃል ከቶሮ በሰማ ጊዜ ከጠንቋዮች ጥበብ የተሻለ መሆኑን አይቶ ወደደው።

ቶሮም ጥያቄውን ሲመልስለት «ምግብ የምንበላው ሁል ቀን ነው ወይስ አንዳንድ ቀን?» ብሎ ጠየቀው።

ገበቶ «የምንበላው ሁልቀን ነው» ብሎ መለሰ።

«ስለዚህ አንተም ሁልጊዜ (በማንኛውም ጊዜ) የምሰጥህን የእግዚአብሔር ቃል ለመቀበል ወደ እኔ መምጣት ትችላለህ» አለው።

ገበቶ የወንጌሉን መልዕክት በመጀመሪያ የሰማው ዓርብ ሲሆን በሰማውና ቃሉ ለቶሮ ባለው ትርጉም በመነካቱ በሚቀጥለው እሁድ አሥር ሌሎች ሰዎችን ይዞ መጣ። የመዳንን መልዕክት እንዲሰሙ ሰዎችን በመያዝ ይመላለስና ያለውን ትርፍ ጊዜ ሁሉ ከቶሮ ጋር ያሳልፍ ነበር። የገበቶ ልብ እንደበጋ አቧራ የተጠማ ይመስላል። ወዲያውም ይህ መልዕክት እሱ ሲፈልገው የነበረ በመሆኑ ከልቡ በማመን በሁለት እጆቹ ኢየሱስ ክርስቶስን አቅፎ ተቀበለ። ከአሥራ ሁለት ሳምንታት በኋላም ተጠመቀ።

ገበቶ ባመነ በሦስተኛው ወር መጠመቁን የቤተ ክርስቲያን መሪ አቶ ብሩ ሲሰማ ተጠራጥሮ ነበር።

«እንዴት ቶሎ ልትጠመቅ ቻልክ? እኛ ሁልጊዜ ለጥምቀት የታሰቡ ሰዎችን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለረዥም ጊዜ ልናያቸውና ለጥምቀትም ከመዘጋጀታቸው በፊት ምስክርነታቸውን መስማት እንፈልጋለን» ብሎ ጠየቀው ገበቶን።

---

[1] ካዎና ማለት የንጉሥ ልጅ ማለት ነው። ካዎናዎች የወላይታ ንጉሥ ዘር ናቸው ይባላል።

ቶሮም «ነገር ግን ለእርሱ ይህንን መጠበቅ አያስፈልግም፥ እርሱ ጌታን ያውቃል ያምናልም» አለ።

ቶሮ ትክክል ነበር። ይህ እንደሆነ ወዲያው ሌሎች ሰዎች በገበቶ ሕይወት ካዩት ለውጥ የተነሣ እርሱን የለወጠውን ኢየሱስ ክርቶስን አመኑ። የገበቶ ባለቤትና ሌሎችም ብዙ ሰዎች በመጠመቃቸው በዚያ አነስተኛ ቤተ ክርስቲያን ተጀመረ።

ምዕራፍ 11. በድጋሚ እስከምንገናኝ

እርሱ ራሱ አልለቅህም ከቶም አልተውህም ብሎአልና።
ዕብ. 13፡5

ሚያዚያ 9 ቀን 1929 ዓ.ም. በግለዳ እኛንና ያሉንን ጥቂት ዕቃዎቻችንን ወደ አዲስ አበባ ለማጓጓዝ የኢጣሊያ ወታደራዊ ተሽከርካሪዎች መጡ። እኛም አሥራ ዘጠኝ ሚስዮናውያንና ሰባት ሕፃናት በጠቅላላው ሃያ ስድስት ነበርን። ተሽከርካሪዎቹ የወታደራዊው ጉዞ (ኮንቮይ) አካል በመሆናቸው መኰንኖቹ በቶሎ እንድንለቅ አዘዙን። ለመጫረሻው ስንብት መሳሳምና እጅ መጨባበጥ ባለመቻሉ የተለያየነው በእንባና «በድጋሚ እስከምንገናኝ እግዚአብሔር ከናንተ ጋር ይሁን» በመባባል ነበር። መቼ ይሆን በድጋሚ የምንገናኘው?

ተሽከርካሪዎቹ ከሚሲዮኑ ግቢ መንቀሳቀስ ሲጀምሩ ወደኋላ ዘወር ብለን የወላይታ ክርስቲያኖችንና ከጥቂት ቀናት በኋላ በጂግ በኩል ለመምጣት የቀሩትን አህማንና ባለቤቱን ቆመው ተመለከትን። በጣም አነስተኛና ደካማ ናቸው። አሁን ደግሞ ለዘመናት በኖሩበት አኳኋን እንዲኖሩ ብቻቸውን ቀርተዋል። ሆኖም በድሮና በአሁን ሁኔታቸው መካከል ክፍተኛ ልዩነት አለ።

በ1920 ዓ.ም. ሚሲዮናውያን ወደ ወላይታ በመጡ ጊዜ አንድ እንኳን አማኝ አልነበረም፥ መጽሐፍ ቅዱስ ወይም የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በቋንቋቸው አልታተመም፥ ኢየሱስ ክርስቶስንና እርሱን በማመን የሚገኘውን አዲስ ሕይወት ማወቅም አልነበረም። አሁን ከዘጠኝ ዓመት በኋላ ግን የግይታይ የክርስቶስ አካል ቁራጭ የሆነች ትንሽ ቤተ ክርስቲያን ተመሥርታለች። አርባ ስምንት የተጠመቁ አማኞችም ወንጌል በወላይታ ሕይወት ላይ ላመጣው አስደናቂ ለውጥ ምስክሮች ናቸው።

በተራራው ጥግ የመጨረሻውን መታጠፊያ ስንዞር የወላይታ ክርስቲያኖች ለመሰነባበቻ እጃቸውን ሲያወዛውዙ በተመለከትን ጊዜ ይህን በድንድቅ ጨለማ ውስጥ የሚውለበለብ ትንሽ ነበልባል የሚጠብቀው ምን እንደሆነ አሰብን። ለመግርና ለመመራት በቋንቋቸው የተጻፈ ከግርቆስ ወንጌልና ጥቂት ከመጽሐፍ ቅዱስ ከተመረጡ ጽሑፎች በስተቀር በእጃቸው

ሌላ የእግዚአብሔር ታል የሌላቸው እነዚህ ወጣት (ጨቅላ) ክርስቲያናች መምጣቱ የግይቀርለትን ስደትና መከራ ይጽናሙት ይሆን?

ሐምሌ 1927 ዓ.ም. የአሜሪካና ብርታኒያ ኢምባሲዎች ሚሲዮናውያንን ለማስወጣት ትዕዛዝ ባስተላለፉበት ጊዜ በወላይታ አሥራ ሰባት የተጠመቁ አማኞች ብቻ ነበሩ። ሚሲዮናውያኑ ግን የራሳቸው መንግሥታት የሚሉቢውን ፕቢታና ከለላ በመተው ከሕዝቡ ጋር ለመቆየት ወሰኑ። ከሕዝቡ ጋር የምንቆይበት ጊዜ አጭር እንደሚሆን ስለምናውቅ ክርስቲያኖችን ለማስተማርና የመንጌል መልዕክትን ለማጸረስ የሚቻለውን ሁሉ አደረግን። በኢጣሊያ ከበባና ወረራ ጊዜ በብሩ ቤት በየዕለቱ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ይካሄድ ነበር። ከሚሲዮኑ ማሺ መውጣት አስተማሮኝ ባይሆንም የቀረንን ትንሽ ጊዜ ወጣት ክርስቲያኖችን በማሠልጠን ማሳለፍ አጣዳፊና አስፈላጊ ነበር።

የተጠመቁት አማኞች ቁጥር ወደ አርባ ስምንት አድጓል፥ ቤተ ክርስቲያንም ተቋቁሟል። የቤተ ክርስቲያኑ መሪ ግን መሆን እንዳለበት ያሰብን ቢሆንም አማኞቹ ራሳቸው እንዲመስኑ ጌታ እንደሚመራቸው ተማምነን ነበር። ባሳየነው የምስጢር ድምፅ አስጣዮ መሠረት ምርጫ ተካሂዶ በሙሉ ድጋፍ ብሩ በመመረጡ በጣም ተደሰትን።

ወላይታን ከለቀትንበት አንድ ቀን ቀደም ብሎ ለመጨረሻ ጊዜ ለጌታ እራት ሁላችንም አንድ ላይ በተሰበሰብንበት ጌታ ራሱ ከኛ ጋር ስለ ነበረ ልባችን በደስታና በምሥጋና ተሞላ። የመለያየቱ ሐዘንና ዳግሞ ለመገናኘት ተስፋ ግጣት ይሆን ጊዜ ልዩ አድርጎት ነበር። የመጨረሻ ምክርና የማጠክሪያ ትምህርት ተሰጠ። ወንጌልን ለሕዝቦቻቸው መስበክ መመስከርና ማጸረስ ከእንግዲህ የራሳቸው የወላይታ አማኞች ተግባርና ኃላፊነት እንደሆነና ይህንን ተግባርና ኃላፊነት ካልተወጡ እግዚአብሔር የሚጠይቃቸው መሆኑ አጥብቆ ተነገራቸው። እኛም እግዚአብሔር ከፈቀደና ካስቻለን የምንመለስ ካልቻልንም በኢየሱስ እግር ሥር (በፀሎት) የምንገናኝ መሆናችንን አረጋገጥንላቸው።

የኢጣሊያን ወታደራዊ ተሽከርካሪዎች አዲራ እያቦነኑ ይዘውን ሲከንፉ ይህንን ደስታና ሐዘን የተቀላቀለበት የስንብት ስብሰባ አስታወስን። እግዚአብሔር ታማኝ በመሆኑ በወላይታዎች መካከል የጀመረውን ይህንን ሥራ ጠብቆ እንደሚያቆየው ብናውቅም ራሳችንን እንጠይቅ ነበር። ዳግሞ ወደወላይታ መምጣት ብንችል (ብንመጣ) ምን እናገኝ ይሆን?

ምዕራፍ 12. እግዚአብሔር ግን

በሐዋሪያትም ትምህርትና በኅብረት እንጀራውንም
በመቁረስ በየጸሎቱም ይተጉ ነበር።

የሐዋሪያት ሥራ 2:42

«እናንተ ሚሲዮናውያን ለትቃችሁ በሄዳችሁበት ጊዜ በወላይታ ክርስቲያን ግማኝት ያስቸገር ነበር። አሁን ግን ክርስቲያን ያልሆነ ሰው ማግኘት ያስቸገራል።»

ላውሬ እና ሊሊ ዳቭሰን የሰሙትን ለማመን እየተቸገሩ ጥያቄ በተሞላበት ሁኔታ በአዲስ አበባ ቤታቸው አብረዋቸው የተቀመጡትን ወላይታዎች ተመለከቱ። እንዲህ ያለ ወሬ እንዴት እውነት ሊሆን ይችላል? ምናልባት ጥሩ የወላይታ ተረት ይሆናል። በእርግጥም ያ የወንጌል ብርሃን በመጥፋት ፋንታ እንዲያውም ከመቼም ጊዜ በላይ ጎልቶ እየበራና እየተንቦገቦገ ነው?

ደጋግመው ከወላይታ የመጡትን ሰዎች ቢጠይቋቸውም የሚሰጣቸው መልስ መጀመሪያ የሰሙትን የሚያጠናክር ብቻ ሆነ። አዎን የወላይታ ሰዎች በብዛት ወደ ጌታ ተመልሰዋል። በአጠቃላይ የደቡባዊው የሀገሪቱ ክፍል ጎሣዊ አኗኗር ተቀይሯል። በዚህን ጊዜ በወላይታ አንድ መቶ ያህል ቤተ ክርስቲያናትና አሥር ሺህ ያህል አማኞች ይገኙ ነበር።

ከአርባ ሰምንት ወደ አሥር ሺህ! ሃያ ሺህ በመቶ (20,000%) እድገት! እንዲያውም ዳቭሰንና ባለቤቱ ወደ ወላይትኛ የተተረጎሙ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎችና ወላይትኛም ሆነ አማርኛ ግንበብ የሚችሉ ሰዎች ጥቂቶች መሆናቸውን ሲያስታውሱ ይህ ዕድገት የማይመስል ነበር። ሆኖም ከወላይታ አዲስ አበባ ድረስ ሊያዩአቸው የመጡትን የወላይታ ሰዎች ብዙ በጠየቁ መጠን ታሪኩም ይበልጥ አስደናቂ እየሆነ ይሄድ ነበር።

በ1935 ዓ.ም. ኢትዮጵያ በግንገም ላይ ብትሆንም ሚሲዮናውያን እንዲመለሱ ገና አልተፈቀደም። ላውሬ ዳቭሰን በመጀመሪያ በጎሩ የሚሲዮኑን ሥራ በጀመረው ቡድን ውስጥ የነበረ ሲሆን አሁን አርሱና ባለቤቱ ሊሊ ጠላት የያዘው ግዛት አካል በሆነው በአዲስ አበባ እንግሊዝ ትምህርት ቆንስላ ውስጥ ይገኛሉ። የእነሱ አዚያ መኖርና ከወላይታ ከመጡ ሰዎች ጋር መገናኘት ራሱ አሁን ስለ ወላይታ ቤተ ክርስቲያን የሚሰሙት ዜና ያህል አስደናቂ ነበር።

ንጉሡ በ1928 ዓ.ም. አገር ለቀው ከመጡ በኋላ የመመለሳቸው ሁኔታ ፈጽሞ አጠራጣሪ ነበር። ለዓለም መንግሥታት ማኅበር ያቀረቡት የእርዳታ ጥያቄም ምላሽ ስላልተሰጠው ለማኅበሩ ትንቢታዊ ማስጠንቀቂያ አስምተው ነበር፡-

> መንግሥታትን ሁሉ ስለሚያሰጋቸው ከፍተኛ አደጋ ለማሳወቅ እወዳለሁ። . . . ይህ የዓለም አቀፍ ውሎችን የማመንና የትናንሽ መንግሥታት አንድነት እንደሚከበር የተገባው ቃል ጠቃሚነት ጥያቄ ነው። በአጭሩ ዓለም አቀፍ ግብረገብነት በሚያሰጋ ሁኔታ ላይ ነው ያለው። ከእግዚአብሔር መንግሥት በስተቀር በዚህች ምድር ላይ ማንኛውም መንግሥት በሌላው ላይ የበላይነት የለውም። . . . ፍርዳችሁን እግዚአብሔርና ታሪክ ያስታውሱታል።

ሆኖም ንጉሡ ግንም ባልጠበቁው አኳኋን በፍጥነትና በአጭር ጊዜ ተመለሱ። በ1932 እና 1933 ዓ.ም. ኢጣሊያ በሁለተኛው የዓለም ጦርነት ስትገባ ሰሜን አፍሪካ በጦር ቀጠና ተጨመረ። ከአውሮፓና አፍሪካ የመጣው የእንግሊዝ ጦር ከኢትዮጵያ አርበኞች ጋር በመሆን ኢጣሊያኖችን ሲያሸንፍ በጦርነቱ ምክንያት ከዙፋን ወርደው የነበሩ ኃይለ ሥላሴ ወደ ሥልጣናቸው ተመለሱ።

ልክ በሄዱ በአምስት ዓምታቸው በ1933 ንጉሡ ወደ አዲስ አበባ ተመልሰው ገቡ። ነፃ የወጣውን ሕዝባቸውን በንግግራቸው አበረታትተው መልሶ ግንባታና ልማት እንዲጀምር አሳሰቡ። በተሸነፈው የጠላት ኃይል ላይ የበቀል እርምጃ አልወሰዱም፥ ሕዝቡም ከበቀል እንዲቆጠብ አስታወቁ።

ከፉን በከፉ አትመልሱ፥ ጠላት በእኛ የሠራውን ዓይነት የጭካኔ
ሥራ በግንም ላይ አታድርጉ።

ከፍተኛ ጭካኔ የተፈፀመበት የኢትዮጵያ ሕዝብ በኢጣሊያውን (ሲቪሎችም ሆነ ወታደሮች) ላይ የበቀል እርምጃ ለመውሰድ ያለመፈለጉ የሕዝቡን ብስለትና ጨዋነት የሚያመለክት ነበር።

ንጉሡ ሰላምን ለመመለስና ለማስፈን ባደረጉት ጥረት የረዷቸው (እንዲመለሱም ያመቻቹላቸው) የእንግሊዝ ወታደራዊ ባለሥልጣኖች ነበሩ። እንግሊዞች በኢትዮጵያ የቆዩት በሰሜን አፍሪካ የነበረውን ጦርነት ለማጠናቀቅ ሲሆን ይህ ከፊል ወታደራዊ ዘመናቸው በኢትዮጵያ ሰላምና ብልፅግናን አፋጥኗል።

ኢጣሊያ ኢትዮጵያን ይዛ በቆየችባቸው ዓመታት ላውሬ ዳቭሰንና ባለቤቱ በጎረቤት ሀገር በሱዳን ዋና ከተማ ካርቱም ነበር የቆዩት። ዳቭሰን ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ የሚችልበት ጊዜ መድረሱን ባወቀ ጊዜ ወደ ኢትዮጵያ ከሚመጡ የእንግሊዝ ወታደሮች ጋር አብሮ ለመምጣት አመልክቶ ተፈቅዶለት ወደ ኢትዮጵያ ገባ። ለተወሰኑ ጊዜያት ከእንግሊዝ ጦር ጋር በአገሪቱ ውስጥ እየዞረ ጉብኝት ካደረገ በኋላ ሁሉም ተረጋግቶ ሰላም ሲሰፍን ወደ ትምህርት ሚኒስቴር ተዛውሮ እርሱም ባለቤቱም በአዲስ አበባ ውስጥ በትምህርት ቤቶች የሥራ ኃላፊነት ተሰጣቸው።

ከዚያም ላወሬ በአዲስ አበባ ወደየአካባቢያቸው የሚመለሱ የኢትዮጵያ ወታደሮች ማስተናገጃ አዛዥ ሆነ። በዚያም ወደየቤታቸው ለመመለስ የሚጠባበቁ ብዙ የወላይታ ወታደሮች አገኘ። ቋንቋቸውን የሚችል በመሆኑ በቀላሉ ወዳጅነት ፈጠረ። የወላይታ ክርስቲያኖችም የቀድሞ ሚሲዮናውያን በአዲስ አበባ የሚኖሩ መሆኑን ሰምተው ስለነበረ ክቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ብዙዎች ዳቭሰንና ቤተሰቡን ለመጠየቅ ከወላይታ እስከ አዲስ አበባ ድረስ ረዥም ርቀት በእግራቸው መጥተዋል።

በዚህን ጊዜ ነበር ዳቭሰንና ባለቤቱ አብረዋቸው በእሳት ዙሪያ ተቀምጠው ከነበሩ የወላይታ ክርስቲያኖች ሚሲዮናውያን ባልነበሩባቸው አምስት ዓመታት ውስጥ ምን ዓይነት ሁኔታ እንደነበረ የተነገራቸው። በተጨማሪም የእግዚአብሔርን ቃል በሙላት ያላወቁ በመሆኑ አንዳንድ ችግሮች ተከስተው እንደነበረ ወላይታዎቹ አስረድተዋቸዋል።

አንድ ቀን ግታ ከዳቭሰን ልጆች አንዱ ትንሽ ውሻ አስከትሎ ወደ ግሱን ክፍል ገባ። ውሻው ጨዋታ በመፈለግ ወደ እንግዶቹ ቢሮጥ እነርሱም እንደፈሩ ዓይነት ወደኋላ አፈገፈጉ።

«ይህንን ትንሽ ውሻ መፍራት የለባችሁም፥ በጣም ወዳጃቸው ስለሆነ ሕፃናት ቀኑን ሙሉ ከሱ ጋር ሲጫወቱ ይውላሉና አይነካችሁም» አለ ዳቭሰን እየሳቀ።

ውሻውን የመፍራት ጉዳይ ሳይሆን የወላይታ ክርስቲያኖች ውሻ በቤታቸው እንዲያኖሩ ስለማይፈቀድላቸው መሆኑን ከክርስቲያኖቹ አንዱ አስረዳ።

«ይህን አባባል ከየት አገኛችሁት? ክርስቲያን ለምን ውሻ አይኖረውም?»

«ጳውሎስ አማኞችን ‹ከውሾች ተጠበቁ› ያለውን ከአዲስ ኪዳን እናነብ የለም እንዴ» አለ አንዱ ሽማግሌ።

ዳቭሰንና ባለቤቱ ይህ ቃል ምን ማለት እንደሆነ ካስረዷቸው በኋላ የወላይታ ክርስቲያኖች ሁሉንም ነገር (ቃል) እንዳለ ስለሚቀበሉት ከአዲስ ኪዳን ውስጥ ቀላል አባባል እንኳን ቢሆን ከእነርሱ ጋር መወያየትና ማጥናት እንደሚያስፈልግ ተገነዘቡ።

* * *

ይህን የወላይታ ቤተ ክርስቲያን የሚያስደንቅ እድገት ዶ/ር ቢንጋሃም በሰማ ጊዜ ወዲያው ወደ ኢትዮጵያ መጥቶ በዓይኑ ለማየት ወሰኖ ነበር። በደቡብ ኢትዮጵያ የወንጌልን መንገድ መክፈት ምኞቱ ነበርና ይህም ይኸው እውን ሆነ። ከኢትዮጵያ መንግሥትም ጋር በሀገሪቱ ውስጥ የሚሲዮኑ ሥራ እንደገና ስለሚከፈትበት ሁኔታ ለመነጋገር ይመኝ ነበር። ካናዳንም ለቆ ወደ ኢትዮጵያ ሊጓዝ ሲል ታመመና ጎዳር 29 ቀን 1935 ዓ.ም. በሞት ተለየ።

እርሱን የተካው ጋይ ፕላይፌይር ሰኔ 24 ቀን 1935 ዓ.ም. ለዚሁ የሥራ ጉብኝት ወደ ኢትዮጵያ ከገባ በኋላ ሁለት ከቀድሞ ሚሲዮናዊያን (በወላይታ ያልሠሩ ነገር ግን አካባቢውን ከሚያውቁ) ጋር ከአዲስ አበባ ወደ ደቡብ በመኪና ጉዞ ጀመሩ። በሦስተኛው ቀን ማታ ለሶዶ አምስት ማይሎች ርቀት ሲቀር በሚገኘው መንደር በአንድ ክርስቲያን ሰው ቤት አረፉ። ወዲያው «ሚሲዮናውያን ተመልሰዋል» የሚለው ወሬ በገበሬው መንደር ከቤት ወደ ቤት ተዛምቶ በየቤቱ ብዙም እንቅልፍ ሳይተኛ ታደረ።

የክርስቲያኖችን ስሜት እንዴት መግለጽ ይቻላል? መላው ሕብተረሰብ፥ የጎሣው ሕዝብ በጠቅላላው ወንጌልን ሰምቷል። ቅጣትና ስደት ሳያግዳቸው በሺህ የሚቆጠሩ አምነዋል። ሁሉም ሚሲዮናውያንን «የእግዚአብሔርን ነገር ያመጡልን» ናቸው ብለው ያምኑ ነበር እንጂ ደግመኛ እናያቸዋለን ብሎ ያመነ አልነበረም። «ተስፋ ያደረግነው በእግዚአብሔር ቤት ልንገናኛችሁ ብቻ ነበር» ይሏቸው ነበር።

አሁን ግን ሳይጠበቅ መጡላቸው።

በነጋታው ግለትም ሰኔ 27 ቀን ክርስቲያኖች በሁሉም አቅጣጫ በመቶዎች እየሆኑ ሚሲናውያንን በዓይናቸው ለማየት መሰብሰብ ጀመሩ። ዕለቱም እሁድ ነበረ።

«በእርግጥ የኛዎቹ ናቸው? ከሰማይ ይሆን የወረዱት? ሕልም ነው ወይስ እውን? እንኳን በደህና መጣችሁ!» ሚስተር ፕላይፌርም በአጻፋው «የዚህን ደስተኛ ሕዝብ ቋንቋ ባወቅሁ» በግለት ተመኘ።

የጧት አምልኮ ፕሮግራም እንዳበቃ ከመቶ ለሚበልጡ ቤተ ክርስቲያናት ከሚሲዮናውያን ጋር ለመገናኘትና ከማዘሸቸ ጀምሮ ለሦስት ቀናት በሚካሄደው

ኮንፈራንስ እንዲሳተፉ መሪዎቻቸውን እንዲልኩ ጥሪ ተላለፈላቸው። እንግዶቹም ከክርስቲያኖች ጋር መገናኘትና እንርሱንም ማነጋገር ቀጠሉ። አብረዋቸውም ለማምለክ አራት መቶ ያህል ሰዎች በአንድ ቤተ ክርስቲያን ተገኝተው ነበር።

ማክሰኞ ግን ከመላው ወላይታ የመጡ ሰባት መቶ የቤተ ክርስቲያያን መሪዎች ለስብሰባው ደረሱ። ይህም ስብሰባ ሚስተር ፕላይፈርንና ቡድኑን በሐዋሪያት ሥራ ምዕራፍ 15 የተጠቀሰውን የቀድሞ ቤተ ክርስቲያን ስብሰባ አስታወሳቸው።

በሦስቱ ቀናት ስብሰባ ላይ በቤተ ክርስቲያን እድገትና በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት እጦት ምክንያት በተከሰቱ ችግሮች እና በጣሊያን ወረራ ዓመታት በክርስቲያኖች ላይ በደረሱ ነገሮችና በተሠሩ ሥራዎች ላይ ውይይት ተደርጓል።

ለምሳሌ በየሚሚንቱ ዓርብ የፀሎት ስብሰባ ነበር። ይህም የተጀመረው በስደት ጊዜ ሃምሣ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሲታሠሩ ክርስቲያኖች ለመጸምና ለእስረኞችም ለመጸለይ በወሰኑበት ጊዜ ሲሆን ከተፈቱም በኋላ ልማድ ሆኖ ፕሮግራሙ ቀጠለ። ከረዥም ጊዜ ጀምሮ በወላይታ በነበረው አመለካከት መሠረት የአምልኮ ወይም የፀሎት ቀኖች አጠባበቅ ወደ ሕግ ወጥመድነት ቢቀየርም ስለ ሕግና ስለተለዩ ቀናት አጠባበቅ ግልጽ ትምህርት ከመጽሐፍ ቅዱስ ሲሠጣቸው መሪዎቹ በሙሉ ልብ ወዲያው ይቀበሉ ነበር። የአዲስ ኪዳን ትምህርቶች ግልጽ ከሆኑላቸው በኋላ በውስጡ ያሉትን መመሪያዎች ቃል በቃልና ፍጹም በሆነ መንገድ ስለመለከተል የተነሣ ጥያቄም አልነበረም።

ቦርዱ (የአገር ቤት ቢራ) መጠጣት፥ ጥሬ ሥጋ መብላት፥ ትንባሆ ማጨስ እና የመሳሰሉት ጉዳዮች በወላይታ ቤተ ክርስቲያንና በጎረቤት በስተሰሜን ባለው የሐዲያ ቤተ ክርስቲያን መካከል መለያየትን አመጣ። ጥቂት የሐዲያ ክርስቲያኖች ከተወሰኑ ሚሲዮናውያን ጋር ሆነው ከካምባታ ወደ ወላይታ በመምጣት አቋማቸውን ገለጹ። እነዚህን ተግባራት በመቃወም የወላይታ ቤተ ክርስቲያን አስቀድማ የወሰነች ቢሆንም በሐዲያ በኩል ግልጽ ሆኖ አልተቀመጠም ነበር። ከዚሁ ስብሰባ የተነሣ ግን የሁለቱ ቤተ ክርስቲያናት ሕብረት ቀጠለ። ሆኖም ቦርዱ መጠጣትንና ትንባሆ ማጨስን በመቃወም የሐዲያ ቤተ ክርስቲያን አሁንም የወላይታን ያህል ፍጹም አቋም አልያዘችም ነበር። ጥሬ ሥጋ እንዳይበሉ የሚመከሩት በጤና ምክንያት ብቻ በመሆኑ በዚህ ምክንያት አንድ ሰው ጥምቀት እንዳይከለከል ለክርስቲያናቸው ትምህርት ተሰጣቸው። ከአንድ ሚስት በላይ ማግባት እንደችግር አልቀረበም፥ እነዚህ ሰዎች እንዳይጠመቁ በሙሉ ስምምነት ቤተ ክርስቲያኒቱ ወስና ነበርና።

የመሪና የሥነ ሥርዓት ጉዳይ የወላይታን ቤተ ክርስቲያን ለመከፋፈል ያሰጋ ነበር። አንዳንድ ሰዎች እንደ አንደኛው ምዕተ ዓመት የቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን የየአካባቢያቸው የአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን መሪዎችን መከተል አለብን በማለታቸው ጥምቀትንና የጌታ እራትን አገልግሎት ማን ይምራው? የሚለው ጥያቄ አለመግባባትን አስከትሎ ነበር። ቤተ ክርስቲያኒቱ የአከባቢ ቤተ ክርስቲያናት መሪዎችን ሥልጣን ሚስዮናውያን ከመሄዳቸው በፊት ከተመረጡ ሦስት መሪዎች ሥልጣን ጋር እኩል አድርጋ አትመለከትም ነበር። ቶሮ ገበቶና ዋንዳሮን የመሰሉ በአካባቢያቸው ቤተ ክርስቲያን መሪና

ሽማግሌ የሆኑ ሰዎች በአጠቃላዩ ቤተ ክርስቲያን አመራር የሚጫወቱት ሚና ወይም ድርሻ አልነበራቸውም።

ከአንድ ሃምሣ አባላት ካሉበት ወይንም ከያንዳንዱ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ሦስት ቢመረጡ ከመቶ ቢያንስ ሦስት መቶ ሽማግሌዎች እንደሚኖሩ ተገልጾ እነዚህ እኩል ሥልጣን የሚኖራቸው ሰዎች ታማኝነታቸው እየተረጋገጠ በመጽሐፍ ቅዱስ መመሪያ መሠረት እንዲመረጡ ተደረገ።

አብያተ ክርስቲያናቱ በሦስት ወረዳዎች (ዞኖች) ተከፍለው አመራሩን ለማቀላጠፍ ከእያንዳንዱ ወረዳ ሰዎች ተመርጠው በየጊዜው ለምክክርና ለአምልኮ ሕብረት በሚሰበሰበው አጠቃላይ ኮሚቴ ውስጥ እንዲገቡ ተደረገ።

በኢጣሊያን ወረራ ጊዜ የወላይታ ክርስቲያኖች ለክርስቶስ ሲሉ ስለተቀበሉት መከራ ሚስተር ፕላይፌርና አብረውት የመጡት ሲሰሙ ተገርመው ነበር። በአንድ ወቅት ሃምሣ መሪዎች ተይዘው እሥር ቤት እንዲገቡ ቢያደርግዋቸውም ኢጣሊያኖቹ ቤተ ክርስቲያኑን ለማጥፋት የሚያደርጉት ጥረት ሁሉ የቤተ ክርስቲያናትን ብዛትና ጥንካሬ የሚያሳድግ መሆኑን ተገነዘቡ። እያንዳንዱ መሪ አንድ መቶ አንዱ ደግሞ አራት መቶ ጅራፍ የተገረፉ በመሆኑ ለወራት በጀርባቸው መተኛት አልቻሉም፥ ሦስት ሞቱ። ቁሱ መስቀል የሚሰሙ ከሆነ ወዲያውኑ የሚለቀቁ መሆኑን ቢገልጽላቸውም እነርሱ ግን በእሥር ላይ ያሉት ስለ ፖለቲካ ሳይሆን ስለ ሃይማኖት በመሆኑ እምነታቸውን ከመካድ መሞትን የሚመርጡ እንደሆነ አስረድተው መስቀል ሰመው መፈታትን ሳይቀበሉ ቀሩ።

ክፍል አምስት፡- በእሳት ተጠመቁ

ምዕራፍ 13. እሳቱ ተዛመተ

. . . . . ቃሉን በብዙ መከራ ከመንፈስ ቅዱስ ደስታ ጋር ተቀበላችሁ . . . . ከእናንተ ወጥቶ የጌታ ቃል . . . . በሁሉ ሥፍራ ተወርቷል።

1ኛ ተሰሎንቄ 1፡6፥8

«ቦምብ ሲፈነዳ እሳት እንደሚረጭ የእግዚአብሔር ቃልም እንዲሁ በመላው ወላይታ ይሠራጭ ጀመር» እያሉ ሚስዮናውያን ከወጡ በኋላ ስለታየው የቤተ ክርስቲያን ዕድገት የወላይታ ክርስቲያኖች ይገልጻሉ።

በመጀመሪያ ጥቂት ወራት ይህን ያህልም የሚያስገርም ለውጥ አልነበረም። እኛ ተለይተናቸው ከመውጣታችን በፊት ሕዝባቸውን በወንጌል የመድረስ ኃላፊነት ያለባቸው መሆኑን አጥብቀን እንነግራቸውና እነሱም ቀድመው ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ በድፍረት ይናገሩ ነበር። ኢጣሊያኖቹ የፀሎትና የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ስብሰባ በሚሲዮኑ ግቢ ስለከለከሉዋቸው አማኞቹ ተራርቀው በሚገኙ አካባቢዎቻቸው ይሰበሰቡ ነበር።

ስንለያቸው «እኛ ትተናችሁ ብንለይም እግዚአብሔር አይተዋችሁም» ነበር ያልናቸው። ሆኖም እነዚህ ሰዎች ገና በመጀመሪያ የስደትና የመከራን ምልክት ሲያዩ ተስፋ ቢቆርጡና ቢተው የሚያስደንቀን አልነበረም። ነገር ግን የመጀመሪያዎቹ ሦስት ወራት ከብርቱ ፀሎት ጋር ራሳቸውን የሚፈትኑበትና የሚመረምሩበት ጊዜ ሆነ።

ከዚህ በኋላ ነበር እሳቱ መዛመት የጀመረው። አቶ ግንኛ እንደገለጸው ከሆነ «የተጠማ እንስሳ ወደ ውሃ እንደሚገሰግስ ሰዎች ሰይጣናዊ አምልኮአቸውንና ሥራዎችን እየተው ወደ እግዚአብሔር መመለስ ጀመሩ»

አነስተኛ ቤተ ክርስቲያናት አምነው ከተጠመቁት ሁለት ሁለት ሰባኪዎች እየመረጡ መላክ ጀመሩ። ወዲያው ያላመኑት እንኳን ሳይቀሩ የእግዚአብሔርን ቃል ለመስማት በጣም ጓጉ። በመቶዎች የሚቆጠሩ ሰዎች ወደ እግዚአብሔር በመመለሳቸውና ቅርንጫፍ ቤተ ክርስቲያናትም በመቋቋማቸው በሁለተኛው ዓመት ሕንፃዎችን መሥራትና ሽማግሌዎችን መምረጥ አስፈላጊ ሆነ።

መለስ ብለን ያንን ጊዜ ብናስብ መንፈስ ቅዱስ ቤተ ክርስቲያኑን የሠራበትን ሥልት እናደንቃለን። እንደ ዳና ግጃና ብሩ ያሉ ጠንካራና ብርቱ

ግለሰቦችን አስነስቶ በእነርሱ አማይክይነት ወንጌል በወላይታ ምድር እንደ ሰደድ እሳት እንዲቀጣጠል አደረገ።

ብሩ መሪያቸው እንደሆነ ክርስቲያናቹ ራሳቸው ይቀበላሉ። የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስን ማንበብ ስለሚችል ቃሉንም ከሌሎች ይልቅ የተረዳ በዕድሜውም ከፍ ያለና የበሰለ በመሆኑ በእርግጥም ለመሪነት ብቁ ነበር።

ክርስቲያኖች የእግዚአብሔርን ቃልና ንባብ ለመማር በብዛት ወደ ብሩ ቤት ይመጡ ጀመር። ሲመጡም እንጨትና እህል በአህያ ጭነው ቅቤ አንዳንዴም በግ ይዘው እንጂ ባዶ እጃቸውን አልነበረም። በተጨማሪም በሳምንት አንድ ጊዜ አጥሩን ይጠግናሉ፥ እርሻውንም ያርሳሉ፥ ከዚህም በላይ የሚጠይቀውን ሁሉ ለመሥራት ዝግጁ ነበሩ። በመጨረሻም በአውራጃው ውስጥ በተለያዩ ቦታዎች አዳዲስ ቤተ ክርስቲያናት ብቅ ብቅ በማለታቸው ብሩም እነዚህን ዞሮ የመጐብኘት ሥራ ስለበዛበት አማኞቹ ፈረስ ሰጡት።

ሚሲዮናውያን ከሄዱ በኋላ በሁለት ዓመታት ውስጥ ዳና ማጃ ከሶዶ ወደ ደቡብ ብዙ ማይሎች ርቆ በሚገኝ አካባቢያቸው የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌ ሆነው እንደተመረጡ አስከፊ ስደት መጣ። የዚሁ አካባቢ አማኞች በዳና ማጃ በሚመራው ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌ በሆነው በአንድ ሰው መሬት ላይ ትልቅ ፀሎት ቤት ሠሩ። ሽማግሌው በልቡ የእግዚአብሔር ቃል ሥር ያልሰደደ በመሆኑ ለጠላት ዛቻ በመፍራት ቤተ ክርስቲያኑ ፈርሶ ከመሬቱ እንዲነሣለት አማኞችን ጠየቀ። ብዙ የወላይታ አማኞች በጊዜው በመንፈስ ሕያናት ነበሩ። መጥፎ ወሬ በሰፈው እየተወራ ስለነበረ ሽማግሌው የሚመጣበትን ተጽዕኖና አደጋ ሊቋቋመው የማይችል መሆኑ ተሰማው። ፍርሃት ተላላፊ ነውና አንዳንድ አማኞችም ጌታን መከተል ቢፈልጉም የሚያስከትለውን በመፍራት በመሪታቸው የፀሎት ቤቱ እንዲሠራ ለመፍቀድ አልደፈሩም። ሁሉም መፍራታቸውን በመመልከት ዳና ማጃ እንዲህ አሉ «አማኞቹ የሚሰበሰቡበት ቤት ስለሌላቸው ቤቴ የእግዚአብሔር ቤት ይሆን ዘንድ ለእርሱ አሰጠዋለሁ። ትንሽ ቤት ሠርቼ ከቤተሰቦቼ ጋር ወደሱ በመዛወር ትልቁን ቤት ፀሎት ቤት አደርገዋለሁ።»

የክርስቲያናቹ ቁጥር ጨምሮ ከዳና ማጃ ቤት አቅም በላይ በሆነ ጊዜ ስብሰባው በውጪ ይካሄድ ነበር። ዳና ማጃም እንደተለመደው ተነስተው «አንገቶቻችንን ዝቅ አድርገን እንጸልይ» አሉ።

አንድ ሰውም ከሰብሰባው መኸል ድምፁን ከፍ አድርጎ «በቅሎዎቻችንን ሊሰርቁ ነውና አታጉንብሱ፥ አይኖቻችሁንም አትጨፍኑ» አለ።

«አይዞአችሁ፥ አትፍሩ ወንድሞቼ። እኔ አሁን ጌታን አውቃለሁና እንደ ቀድሞ አይደለሁም» አሉ ዳና መጃ።

በኋላም አማኞቹ በወላይታ ባሕላዊ ቤት አሠራር ትልቅ የጭር ቤት ለቤተ ክርስቲያን ሠሩ። ቁጥራቸው እጅግ የበዛ የራሳቸው ሕዝቦች ይሆንን አዲስና እንግዳ የሆነ እምነትና የኑር መንገድ በመሥረጣቸው የተበሳጩት ያላመኑ ሰዎች አንድ ቀን ግቃ በእሳት ድብን አድርገው አቃጠሉት። ተስፋ ያልቆረጡ ክርስቲያኖችም ተሰብስበው በቂ ገንዘብ ካዋጡ በኋላ ቆርቆሮ ገዝተው ለእሳት የማይበገር ቤተ ክርስቲያን ገነቡ።

የክርስቲያኖችንና የሚገነቡ ጸሎት ቤቶችን መብዛት ተመልክተው ኢጣሊያኖች ግሳደድ ጀመሩ። በመጀመሪያ በኢጣሊያውያን ቄሶች ጠቋሚነት የቤተ ክርስቲያንን ስብሰባና መንፈሳዊ ሥራ ቢያግዱም የቤተ ክርስቲያን እንቅስቃሴ በመቆም ፈንታ ጭራሽ ኃይል አገኘ። ስደቱ በከፋ መጠን ወጣቲቱ ቤተ ክርስቲያን በአፋጣኝ ሁኔታ አደገች።

የአካባቢ አለቆችና ጭቃ ሹሞች የክርስቲያኖች ከጊዜ ወደ ጊዜ እያደጉ መሄድን ለባለሥልጣኖች ባስታወቁበት ጊዜ ኢጣሊያኖች ቤተ ክርስቲያኖችን እንዲመረምሩና መሪዎችን እንዲይዙ ፖሊሶች ላኩ። ክርስቲያኖች በስደት ላይ ላሉት ንጉሥ ለቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ሲጸልዩ በማግኘታቸው በመቆጣት ፀሎት ቤቶችን አፈረሱ፥ መጽሐፍ ቅዱሳትንና መንፈሳዊ ጽሑፎችን ለማውደም ሞከሩ። የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስና የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች የነበሩዋቸው አማኞች በሸክላ ዕቃ ውስጥ አድርገው ቀበሩዋቸው። ሌሎች በኮባ በመጠቅለል በጣሪያ ላይ ቤቱ በተከደነበት ግር ውስጥ ደበቁ። ቤተ ክርስቲያኖች የተሠሩባቸው መሬት ባለቤቶች እየተያዙ ወደ እሥር ቤት ተነዱ። መከራው እጅግ የከፋ ከመሆኑ የተነሣ ቤተ ክርስቲያኖቹ የቁርባንና የጥምቀት አገልግሎቶችን ማታ ማካሄድ ጀመሩ።

በዚህን ጊዜ ኢጣሊያኖቹ በይበልጥ የፈለጉት ዎና መጋቢ የሆነውን ብሩን ቢሆንም ሊያገኙት አልቻሉም። ፖሊሶች ለስድስት ወራት ቢፈልጉትም ብሩ በጫካ ውስጥ በመደበቅ ወደ ማይታወቅበት ወረዳዎች እየሄደ በመቆየትና ክርስቲያኖችም በቤታቸው እየሸሸጉት ቆየ። በዚህ ምክንያት ባለቤቱን ይዘዋት ለሷ ሲል እጁን እንዲሰጥ አሰሯት። በመንፈሳዊ ሕይወቷ ጠንካራ ያልነበረችው የብሩ ባለቤት እንኳን በእሥራቱ ምክንያት በእምነቷ በረታች።

አቶ ብሩ ኢጣሊያኖቹ እንደገመቱት የባለቤቱን መታሠር ሲሰማ ወደ ሶዶ መጥቶ እጁን ሰጠ፥ ወዲያውም ኢጣሊያን ወታደራዊ ችሎት ለፍርድ ቀረበ። በዚያን ቀን ግታ ኢጣሊያኖች እንደሚገድሉት በከተማው ተወራ። በፊት ሲይዙት እንደሚገድሉት ዝተው ነበርና።

በዚያን ጊዜ የወላይታ ደቡብ ምዕራባዊ ክፍል በሆነው በኪንዶ የአማራ ሸፍቶች አራት ኢጣሊያኖችን መግደላቸው ስለተሰማ የከተማው ሕዝብ ስሜት ተነሣሥቶ ስለነበረ የብሩ ጉዳይ ለጊዜውም ቢሆን ተረሣ። ብዙ የኢጣሊያ ወታደሮችም ሁኔታውን ለመቆጣጠር በመሄዳቸው የአቶ ብሩ ሕይወት ተረፈ፥ የአማኞችም እምነት ጠነከረ።

ምዕራፍ 14. በመከራ ውስጥ መዘመር

ነገር ግን እግዚአብሔር ጥበበኞችን እንዲያሳፍር የዓለምን ሞኝ ነገር መረጠ፥ ብርቱንም ነገር እንዲያሳፍር እግዚአብሔር የዓለምን ደካማ ነገር መረጠ።

1ኛ ቆሮንቶስ 1:27

«እምነትህን ካድ፥ ያለዚያ መከራ ትቀበላለህ» አሉ ፌታውራሪ ዶጊሞ በቁጣ።

«ጥሩ! ላዳነኝ ጌታ ስል ደስ እያለኝ መከራ እቀበላለሁ» ሲል ዋንዳሮ መለሰ።

ፌታውራሪ ዶጊሞ አሥራ አምስት ማይሎች ከሶዶ ወደ ደቡብ ርቆ በዋንዳሮ ቤት አጠገብ የሚኖሩ ወንጌልን አጥብቀው የሚቃወሙ ባለሥልጣን ነበሩ። ዋንዳሮን ተስፋ በሚያስቆርጡ ልዩ ልዩ መንገዶች በዚያ አካባቢ የወንጌል ሥርጭትን ለማቆም ብዙ የለፉ ቢሆንም እቅዳቸው ስለከሸፈ ክፉኛ ተበሳጭተው ነበር።

ለዓመታት ዋንዳሮ በእግዚአብሔር ቃል እውቀት እያደገ በመምጣቱ በስብከቱና በምስክርነቱ ቀናኢ ሆነ፥ ተዳፍኖ የነበረ የአመራር ችሎታውም መከራ ሲጀመር ተገለጠ።

ዋንዳሮ ክርስቶስን ከመካድ መከራ መቀበልን መምረጡ ዶጊሞን ስላስቆጣቸው አሽከሮቻቸው አርባ ጅራፍ እንዲገርፉት አዘዙ። የአለንጋው ቅርንጫፎች ወይም ዘለላዎች አንድ ኢንች ስፋት በሜሮቻቸውም ሹል ብረቶች አሏቸው። በኋላም ዋንዳሮ ከሕመሙ ሲያገግም ዶጊሞ «ወደ ቤትህ ሄደህ የቤተ ክርስቲያንህ አባላት በሙሉ ማጭዶቻቸውን ይዘው ከቤተክርስቲያን አጠገብ እንዲጠብቁኝ ንገራቸው። ታጫው፥ ገመዱ ሌላም ቤቱ የተሠራበት ነገር ሁሉ በማጭዱ እየተቆራረጠ ቤተ ክርስቲያኑ ይፍረስ። በአስቸኳይ ሂድና ለዚህ ሥራ ተዘጋጅ ሌሎቻችሁም ሁሉ ተሰብስባችሁ እዚያው ጠብቁኝ። እኔም አሁን እደርሳለሁ» ብለው አዘዙ።

ዋንዳሮ ትዕዛዙን ተቀብሎ ሄደ። ጎረቤቶቹና የቤተ ክርስቲያኒቱ አባላት በትዕዛዙ መሠረት ወደ ቤተ ክርስቲያኑ መጡ። ዶጊሞም ደስ ብሎአቸው በቅርብ ጊዜ ብዙ ጉልበትና ጊዜ ፈሶበት የተሠራውን ቤተ ክርስቲያን እንዲያፈራርሱ ትዕዛዝ አስተላለፉ።

«አሁንስ መዘመር ትችላለህ?» ብለው ተንኰል ያዘለ ጥያቄ ጠየቁት።

«አዎን እችላለሁ» አለ ዋንዳሮ።

እያፈዙም ሲመልሱ «ጥሩ፥ ሚሲዮናውያን ያስተማሩህን ዘምርልኝ፥ ሌሎችም አንተ ያስተማርካቸውን መዝሙር እንዲዘምሩ አድርጋቸው» አሉ። ሰዎችም ሁሉ መዘመር ጀመሩ።

ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግመኛ ይመጣል (አዝማች)

የራሱን ልጆች ከእርሱ ጋር ይኖሩ ዘንድ ሊወስዳቸው ይመጣል።

እኛን ሊወስደን ይመጣል

በዚያ ምንም መከራ አይኖርም

በዚያ ምንም ሕመም አይኖርም

የራሱ የሆኑትን ሊወስድ ይመጣል

በዚያ ምንም መከራ አይኖርም

በዚያ ምንም ሕመም አይኖርም

በዚያ ምንም እንባ አይኖርም

ኢየሱስ ክርስቶስ ከእርሱ ጋር እንድንሆን ሊወስደን ይመጣል።

ሰዎቹ ያንን የሚወዱትን ቤት እያፈረሱ መዘመራቸው ዶጊሞን በጣም አስቆጣቸው። በሥራው ላይ የነበሩትን ሰዎች ሴቶችንም ጭምር የፈረሰውን ቤተ ክርስቲያን እንጨት ተሸክመው ወደግቢያቸው እንዲወስዱ ካደረጉ በኋላ በዚያ አሰሯቸው። በምሽትም ሌሎች ክርስቲያኖችና የታሰሩት ሰዎች ልጆች፥ ሚስቶችና እናቶች ምግብ አዘጋጅተው አመጡላቸው።

ክርስቲያኖቹ ሌሊቱን ሙሉ የሚደርስባቸው ሁሉ በጌታ ያላቸውን ፍቅር የማይቀንስባቸው መሆኑን በማወቅ ሲዘምሩና እርስ በርሳቸው ሲጽናኑ አደሩ።

በነገታውም እንጨቱንና ሣሩን በራሳቸውና በጀርባቸው ተሸክመው ሶዶ እንዲወስዱ ታዘዙ። በመንገድም እንደሚከተለው ይዘምሩ ነበር።

ኢየሱስ አይተኛም

እርሱን ተጠባበቀው

እርሱ ባልጠበቅነው ሰዓት ይመጣል

እርሱን ተጠባበቀው

ብዙ ጊዜ የተለየ ወንድምህን ከምትጠባበቀው ይበልጥ

እርሱን ተጠባበቀው

ተርበህ ምግብ ከምትፈልገው በላይ ኢየሱስን ተጠባበቀው

እርሱን ተጠባበቀው

በመንገድ ያዩአቸው ሁሉ የተሸከሙት በዶጊሞ ትዕዛዝ የፈረሰው ቤተ ክርስቲያን እቃዎች ቢሆኑም አማኞቹ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ መከራ መቀበላቸውን እንደጥቅም ቆጥረው በደስታ የሚዘምሩ መሆኑን ተረዱ።

ከተማ እንደደረሱ የተሸከሙትን አስቀምጠው ወደየቤታቸው ለመመለስ ነፃ ሆኑ። ያመጧቸው ዕቃዎች ግን በከተማው ለሚኖሩ አንድ ትልቅ ሰው ቤት መሥሪያ እንዲሆኑ ነበር። ዋንዳሮ ግን ከእሥር አልተፈታም። ዶጊሞም እጆቹ የፈጥኝ በገመድ እንደታሠሩ በከተማው ጠርዝ ወዳለው ገበያ ወሰዱት። በገበያው ባለው ሰው ሁሉ ፊት የታሠሩ እጆቹን ወደላይ ከፍ አድርጎ እንዲያሳይ አዘዙ።

«ሁላችሁም ተመልከቱ ዋንዳሮ ታስሮአል፥ ተጠፍሮአል። እርሱ ስለታሠረና በዚያ ስለሌለ ቤተ ክርስቲያኑም ስለፈረሰ ለአምልኮ ወደዚያ ቦታ አትሂዱ፥ በዚያ ምንም የለም፥ ዋንዳሮ የለም ቤተ ክርስቲያኑም የለም።»

ዋንዳሮም ከፍ አድርጉ «ሁላችሁም አዳምጡኝ! ለመዳን በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እመኑ፥ ይህ የምታዩትና የታሠርኩበት ገመድ የመጨረሻ ገመድ አይደለም የታሠርኩትም በሰው አንጂ በእግዚአብሔር አይደለም» ብሎ ተናገረ።

ዶጊሥ የቆሙትን ሁሉ «ኑና ግረቱት» ብለው ጋበዙ። እምቢ ቢሉ የዋንዳሮ ዕጣ ይገጥመናል ብለው የፈሩ ሁሉ በያዙት ዱላና በትር ለመድረስ ያልቻሉትም ቢሆኑ ተንጠራርተው የቻሉትን ያህል መቱት።

ከዚያ በኋላ ዋንዳሮ እጆቹ ወደኋላ እንደታሠሩ ከዶጊሥ ፊት ለፊት ወደ ከተማ ተነዳ። በዚያ ዶጊሥ የዋንዳሮን ጢም ጨብጠው በመያዝ ፊቱን ወዲያና ወዲህ በኃይል ሲያወዛውዙ ጢሙንም ሲነጩት ፊቱ ቆስሎ በደም ተለውሶ ነበር።

«አሁንስ! በዚያ በነጭ ሰው አምላክ ማመን ትተዋለህ?»

«አልተውም! በፍጹም አልተውም! ለምን እተዋለሁ?»

እንደገናም ተገረፈ፥ ምንም ማድረግ ያልቻሉ ዘመዶቹ ስቃዩን ላለማየት ፊታቸውን አዞሩ፥ ጓደኞቹም አለቀሱ።

በመገረፍ ላይ እንዳለ ዋንዳሮ ለዘመዶቹና ጓደኞቹ «ክርስቶስም በመሬትኮ ነው የተቀበረው! እኔ አሁንም ከእናንተ ጋር ነኝና ለምን ታለቅሳላችሁ? ለምንስ ትፈራላችሁ? እኔ ግን አልፈራሁም» አላቸው።

ዶጊሥ አሁንም በመብሸቅና በመገረም «እንደዚህ እንድትበረታ ማን አስተማረህ?» አሉት።

«ሚሲዮናውያን ናቸው!» አለ ዋንዳሮ በግልጽና በኃይል።

«ሚሲዮናውያን ሄደዋል፥ ሊረዱህም ሆነ ሊያበረቱህ አሁን እዚህ የሉም፥ አንተ ለምን ትጨነቃለህ?» አሉ ዶጊሥ።

«እውነት ነው እነሱ የሉም፥ ነገር ግን እነሱን የላካቸው አምላክ እዚህ አለ። እኔ የማገለግለው ሚሲዮናውያንን ሳይሆን እግዚአብሔርን ነው። እኔ እንድድን የጠራኝና ያዳነኝ፥ አሁን እዚህ ያለና የሚያበረታኝ እርሱ እንጂ ነጮች ወይም ሚሲዮናውያን አይደሉም።»

ዶጊሥ ተቆጥተው ዋንዳሮ ወደገበያው ቦታ ተወስዶ እንደገና እንዲገረፍ አዘዙ። በመሬት ላይ በሆዱ ተኝቶ እንዲገርፉት አምስት ሰዎች ተመድበው ከሰዓት በኋላ ዘጠኝ ሰዓት አካባቢ ጀመሩ። አንዱ ሲደክም ጅራፉን (አለንጋውን) ለሌላው እያቀበለ ፀሐይ እስክትጠልቅ ድረስ ገረፉት።

ቀኑ በምሽት ተተካ፥ የዋንዳሮም ስቃይ ጨመረ። ምንም ለግድረግ አቅም የሌላቸው ዘመዶቹ በዚያው ሥቃይ መሀል እያመነቱ ተነስተው ወደሚያድሩበት ሄዱ።

ከዚያ በኋላም ገራፊዎቹ ግርፊያውን አቁመው ሊሞት ደርሶ የነበረውን ተሸክመው እሥር ቤት ወሰዱት። ዋንዳሮ ሰውነቱ ቆስሎ ስለ ነበረና በጣምም ስላመመው መተኛት አልቻለም። ሌሊቱንም ጉልበቱን ኩርምት አድርጉ ሌላ አካሉን በክንዱ ደግፎ አደረ። ሲነጋ ቤተሰቦቹና ዘመዶቹ ሊያዩት ቢመጡም እንዲገቡ አልተፈቀደላቸውም። ሆኖም በእሥር ቤቱ ያደረ ሌላ ክርስቲያን ሰላገኙ ሌሊት ዋንደሮን ወደ እሥር ቤቱ አምጥተው እንደሆነ ጠየቁት።

«አዎን» ነበር መልሱ።

«አሁን እንዴት ነው» አሉ እየፈሩና ሁኔታውን ለማወቅ እየጓጉ።

«እስካሁን ነፍሱ ያለች ቢሆንም በጣም መጥፎ ሁኔታ ላይ ነው፥ ለነፍሱ ያስፈራል፥ ግን በጣም አነስተኛ ተስፋ አለ»

የዋንዳሮ ባለቤትና ዘመዶቹ ምግብና ውተት አምጥተው ክርስቲያኑን ወንድም ለምነው ማስገባት ቢችሉም ምግቡ ሲቀርብለት ዋንዳሮ ሊመገብ አልቻለም።

ቀኑ ረኾም ነበር፥ ሌሊቱ ተከተለ። ዋንዳሮ አሁንም በሕይወት አለ። ለቤተሰቡና ዘመዶቹ መልዕክት ለመላክ በቻለ ጊዜ «በዚህ ሁሉ እያለፍኩ ወደፊትም መኖሬን የሚቀጥል ይመስለኛል፥ አትፍሩ አታስቡ፥ እኔ ደህና ነኝ፥ ጌታም ከእኔ ጋር ነው» ብሎ አስተላለፈላቸው።

በሚቀጥለው ሳምንት በየቀኑ እርሱን ለማግኘት ተስፋ በማድረግ ቢመጡም እንዲያዩት አልተፈቀደላቸውም። ዋንዳሮም ተጨማሪ መልዕክት ላከላቸው፥ «እኔ አሁን ስለተሻለኝና እየተሻለኝም ስለሚሄድ ብዙ አትድከሙ» እነርሱም ዳግመኛ ሊጠይቁት አልሞከሩም።

አስከፊ ግርፊያ ካለፈ ከሁለት ሣምንት በኋላ አንድ ቀን ዋንዳሮ ከሌሎች እስረኞች ጋር በአንድ ትልቅ በርሜል ከወንዝ ውሃ ሞልተው በርሜሉን በዳገቱ መንገድ ሲገፉ ታየ። በርሜሉን ሲገፉ ያዩት ሰዎች አብረውት ላሉ የኢጣሊያ ዘቦች ይመሰክር እንደነበረ ሄደው ለቤተሰቦቹና ዘመዶች ሲነግሩዋቸው በጣም ተገረሙ። መከራን ተቀብሏል፥ አሁን ለምን የባሰው ይደርስበታል? በምስክርነቱና ስብከቱ ብዙ ቀናኢ እንዳይሆን ለማሳመን ቢሞክሩም እርሱ እንዲህ አለ «እግዚአብሔር አለ፥ እርሱ አሁንም ከእኔ ጋር ነው፥ ታዲያ ለምን ታዝናላችሁ? እርሱ በምድር እንድንኖር እስከፈቀደ ድረስ ሰለጌታ መመስከር የኛ ፋንታ ሆኖ ሳለ ለምን ትፈራላችሁ?»

ዓመቱን ሙሉ እሥር ቤት ሲቆይ በየቀኑ ይመሰክር ነበር። አንድ ሰው በየትም ቦታ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ሲመሰክር ቢታይና ቢሰማ እርሱ ዋንዳሮ ነበር።

እንደ ዮሴፍ ዋንዳሮም ለሌሎች አርአያ የሚሆን እሥረኛ ነበር። የፖሊስ አለቆችም ስለዋንዳሮ «እርሱ ምግብ ወይም መልእክት ወጥቶ ለመቀበል ቢፈልግ አትከልክሉት፥ ታማኝ ስለሆነ አይጠፋም፥ ተመልሶ ይመጣል» ይሉ ነበር። ዘበኞቹ ለአንድ ጉዳይ ወጣ ወይም ዘወር ለማለት ቢፈልጉ ዋንዳሮን ነበር ጠባቂ የሚያደርጉት።

በመጨረሻም ዋንዳሮ ከእስር ተፈቶ ወደ ቤቱ ተመለሰ። ዶጊም አሁንም በአቅራቢያው ይኖራሉ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ የደረሰ ሰብላቸውን ለመሰብሰብ እንዲረዷቸው በቂ ክርስቲያኖችን እንዲያመጣላቸው ዋንዳሮን ጠየቁ። «አንተን መግደል እችላለሁ ብዬ ነበር፥ ምክሬም ነበር፥ ነገር ግን እግዚአብሔር አድኖሃል፥ እንግዲህ እንድትረዳኝ በእግዚአብሔር ስም እጠይቅሃለሁ» አሉ ለዋንዳሮ።

ዋንዳሮ ከአንድ ሙቶ የሚበልጡ ክርስቲያኖች አስከትሎ መከራ ሲያሳየው የነበረውን ሰው በእህሉ መሰብሰብ ሥራ ሊረዳው ሄደ። ክርስቲያኖቹ ሲሄዱም ሆነ ሲሠሩ ይዘምሩ ነበር።

በኋላም ዶጊም ዋንዳሮን «በአሥራ አምስት ቀን ውስጥ ከቶሮ፥ ባሩምና ገበቶ ጋር ብትመጣ የአርቶዶክስ ተዋሕዶ ቁስ አስጠርቼ ግርዘትና መጠጥ በመጽሐፍ ቅዱስ መከልከሉን ከእናንተም ከቁሱም እንሰማለን። ያልተከለከለ ቢሆን ግን በመጽሐፍ ቅዱስ የተከለከለ ነው ያላችሁት እውነት ስላልሆነ ምስቱ ሰዎችህ ይሞታሉ» ብለው አስጠነቀቁ። ዶጊም ይህን የተናገሩት በአሥራ አምስቱ ቀናት የሚደርስባቸውን ሳያውቁ ነበር። ከጥቂት ቀናት በኋላ በቤታቸው በወንበር ላይ ተቀምጠው እንዳሉ ወደኋላ ወድቀው ወዲያው በመሞታቸው በግርዘትና በመጠጥ ላይ ሊካሄድ የታቀደው ክርክርና ውይይት ሳይደረግ ቀረ።

ጥቂት ጊዜ ከዶጊም ሞት በኋላ ከዋንዳሮ አካባቢ ብዙ አማኞች ለስብከት ወደ ጎረቤት ጋም አውራጃ ሄዱ። የጋም ገዥ ወደ ዋንዳሮ አካባቢ በላከው መልዕክት «ዋንዳሮ ወላይታን አበላሽቶ ሲያበቃ ጋምን ሊበክል ሰዎች ልኳል፥ እርሱ መናር የለበትምና አጥፉት፥ እስካሁን ብዙ ጥፋት አድርሷልና» ብሎ አስተላለፈ።

በአንድ እሁድ አማኞች በዋንደሮ ቤተ ክርስቲያን ተሰብስበው ሳለ ሰላማ መግሪያ የታጠቁ ሰዎች በድንገት ብቅ አሉ። እነዚህ ሰዎች የሚመጡ መሆናቸውን ዋንዳሮ ከጥቂት ደቂቃዎች በፊት የሰማ በመሆኑ ክርስቲያኖቹ ባሳሰቡት መሠረት ከቤተ ክርስቲያኑ ሳይታይ ወጥቶ ለመሸሸግ ቻለ። ታጣቂዎቹም ጉባኤውን በሙሉ ነድተው አሰሩ። እሥራቱና ማስፈራሪያው መንፈሳቸውን በማቁዘቁዝ ፋንታ በደስታ ስለሞላቸው ሌሊቱን ሁሉ ሲዘምሩ አደሩ። ሲነጋም ወደየቤታቸው እንዲሄዱ ተለቀቁ።

ከአምስት ቀን በኋላ አንድ ባለሥልጣን ወደገበያ ቦታ ወጥቶ አዋጅ አሳወጀ። አዋጁ የተጀመረው በወላይታ ምሳሌያዊ አነጋገር ነበር፡- «የአንበጣ ንግሥት ክንፍ ባይኖራትም ብቻዋን ከተተወች ክንፍ አብቅላ መብረርዋ አይቀርም። ስለዚህ ንግሥቲቱን ክንፍ ከማብቀሏ በፊት ያዟት፥ ያለችበትን ለሚያገኝ አሥራ አምስት ብር ለገደላት ደግሞ ሰላሳ ብር ሽልማት ይሰጣል» ብሎ አስታወቀ።

በዚያን ዕለት ሌሊት ዋንዳሮ፥ ባለቤቱና የቤተ ክርስቲያን ሰዎች ሆነው እርሱ ወደሚሸሸግበት ራቅ ያለ ሥፍራ ድብቁን መንገድ ይዘው ይጓዙ ነበር። ወደ አንድ ሌላ መንገድ ግቂረጫ ሲደርሱ ሁለት ሰዎች በበቅሎ ወይም በፈረስ የተቀመጡ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው እያወሩ አለፉ። ሰዎቹ ጨለማ ስለነበር ዋንዳሮንና ተከታዮቹን አላዩአቸውም፥ አልሰሟቸውምም።

«በዚህ ዛሬ በገበያ በተነገረው አዋጅ! የአንበጣ ንግሥት የተባለው ዋንዳሮ ካልሆነ ግን ይመስልሃል?»

«ዋንዳሮ ነው እንጂ! በእርግጥ እርሱ ነው፥ ሌላ ማን የአንበጣ ንግሥት ይሆናል? እየፈለጉት ነው ማለት ነው፥ ማንም እርሱ ያለበትን የጠቆመ አሥራ አምስት ብር የገደለ ደግሞ ሠላሳ ብር ይሸለማል አሉኮ!» አለ ሁለተኛው ሰው።

ድምፃቸው ከርቀት የተነሣ እየመነመነ ከሄደ በኋላ እነዋንዳሮ ለጥቂት በማምለጣቸውና ስለ አዋጁ በመሰማታቸው እያመሰገኑ ጉዞአቸውን ቀጠሉ። በሰሙት ዜና ምክንያት የዋንዳሮ መሸሸግ አስፈላጊነቱ ተረጋገጠ።

ዋንዳሮ ወደ መኖሪያ ቤቱና ቤተ ክርስቲያኑ የሚመለስበት አመቺ ሁኔታ እስከሚፈጠር ድረስ ብዙ ወራት አለፉ። ከተሸሸገም በኋላ ጥልቅና ዘላቂ እምነቱ በርሱ ምስክርነት ጌታን የተቀበሉትን እንደድጋይ ተሸክሞ አቆይቶአቸዋል። በመቶዎች የሚቆጠሩ የአካባቢውና የሀገሩ ሰዎች መሪያቸው አድርገው ይመለከቱታል። ጥቂት በቀላሉ የሚታዩና የሚታወቁ የመሪነት ባሕሪያት አሉት። የዋንዳሮ ውብ ሕይወት እግዚአብሔር «. . . ብርቱንም ነገር እንዲያሳፍር . . . የዓለምን ደካማ ነገር መረጠ፥ የ. . . የሆነውን ነገር እንዲያጠፋ የዓለምን ምናምንቴ ነገር የተናቀውንም ነገር ያልሆነውም ነገር መረጠ» ለሚለው ትክክለኛ ማረጋገጫ ነበር። ዋንዳሮ ራሱን ሙሉ በሙሉ ካለውም አንዳች ሳያስቀር ለእግዚአብሔር አሳልፎ የሰጠና ታዛዥ ነበር።

* * *

ሚሲዮናውያን ለቀው ከሄዱ በኋላ በሁለት ዓመታት ውስጥ በይበልጥ በቶሮና በገበቶ ምስክርነት አንድ መቶ ሰማኒያ ሰዎች በኮይሻ (ከሶዶ በስተምዕራብ) ተጠመቁ። ከዚያን በኋላ በዚያ ስደት ተጀመረ።

ቶሮና ገበቶን ጨምሮ የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎች ተይዘው እያንዳንዳቸው መቶ ጅራፍ ከተገረፉ በኋላ አሥር ወራት እሥራት ተፈርዶባቸው ወህኒ ቤት ገቡ። የእሥር ቤቱ ወለል አፈርና አቧራማ፥ ግድግዳው በጭቃ ያልተመረገና ነፋስ የማይከላከል፥ መስኮት፥ ንጽሕና፥ ምግብ የሌለውና እሥረኞች ከአቅሙ በላይ የታጨቁበት ነበር። ማታ ማታ ደግሞ በጣም ኃይለኛ ብርድ ስለሚገባ የተዳከሙ እሥረኞችን እየገረፈ የሞቱም እንዳሉ ታውቋል።

ከወህኒ ቤቱ አስተዳደር ስለማይቀርብላቸው ለመሪዎቻቸው ምግብ የማዘጋጀቱን ኃላፊነት የተሸከሙት ክርስቲያኖች ነበሩ። የእነሱ ፍቅርና መተሳሰብ ክርስቲያን ባልሆኑ ሰዎች ዘንድ ልዩ ስሜት አሳደረ። ክርስቲያን ያልሆኑት «ችግር ፈጣሪዎች» እያሉ ከክርስቲያኖቹ ርቀው ለመቆየት የሞከሩ ቢሆንም መልካም ኑሯቸውን ለማየትና ለማድነቅ ችለዋል።

የክርስቲያኖቹ የእርስ በርስ ፍቅር በወላይታ ከተለመደው ከሰዎች የእርስ በርስ ግንኙነት በጣም የተለየ ስለነበር በአካባቢውና በእሥር ቤቱ ካሉት ሰዎች ውስጥ አብዛኛዎቹ በኢየሱስ ክርስቶስና ሕይወትን መቀየር በሚችል ኃይሉ አመኑ።

ገበቶና ቶሮ አብረው መከራ ስለተቀበሉ በጣም ተቀራረቡ። ከእሥር ቤቱ እንደወጡ ገበቶ ለስድስት ወራት ቶሮ ደግሞ ለሥምንት ወራት ተሸሸጉ። በዚያን ጊዜ ውስጥ በኮይሻ የተጠመቁ አማኞች ቁጥር እስከ አራት መቶና ከዚያ በላይ ድረስ አደገ። በእሥር ቤትም ሆነ በውጭ ባሉ ሰዎች ፊት ግልጽ የሆነው የወላይታ ክርስቲያኖች ኑሮ ለቤተ ክርስቲያኑ እድገትና ለወንጌል ስብከት መሳካት ከፍተኛ አስተዋጽዖ አድርጓል። ሥቃይና እሥራትን እግዚአብሔር ለክብሩ ተጠቅሟል።

በመጨረሻም በራሱ በቶሮ ትውልድ ወረዳ ባለው ቤተ ክርስቲያን ያሉ አማኞች ከአንድ ሺህ በላይ ሆኑ። ከአካባቢው ገዥዎች ጥላቻና ቅናት እንዲሁም ደግሞ ከኢጣሊያን ባለሥልጣናች ጭቆና የተነሣ ቶሮ እንደገና ታሠረ። በቆዳ አለንጋ በድጋሚ አርባ ጊዜ ተገረፈ። ይህ አልበቃ ተብሎ ኢጣሊያኑ ባለሥልጣን ሹል ጥርሶች ባሉት ጫማዎቹ በቶሮ ደረት ላይ ቆሞ ለመጨፍለቅ ጥቂት እስኪቀረው ድረስ ዘለለበት። ቶሮም የሕይወቱ መጨረሻ መድረሱን አመነ።

ቶሮ ሰውነቱን ማንቀሳቀስ፥ ማዘዝና መተንፈስም አቅቶት በእሥር ቤቱ ውስጥ እንደተኛ እርሱ እንደገለጸው ጌታ ይገለጥለታል። ይህ የሆነበት ጊዜ ሌሊትና ነገሩም ሕልም እንዳልሆነ ነገር ግን ጌታ ያሳየው ራእይ የመሰለና አስደናቂ ትርኢት ሲሆን ራሱን ጌታ ኢየሱስን በከፍተኛ ድምቀት ሆኖ ያየውና እጅግ የፈራ መሆኑን ቶሮ ተናግሮአል። ኢየሱስም ለርሱ ሲናገር፥ «ቶሮ! አትፍራ። አንተ ልጄና ታማኝ አገልጋዬ ነህ። ልብህ አይታወክ፥ በእግዚአብሔር እመን፥ በእኔም ደግሞ እመን። በአባቴ ቤት ብዙ መኖርያ አለ፥ እንዲህስ ባይሆን ባልሁህ ነበር፥ ሥፍራ ላዘጋጅልህ ዘንድ እሄዳለሁ፥ እኔ ባለሁበት አንተ ደግሞ ትሆናለህ።»

ቶሮ በዚያ ቦታ ፀጥ ብሎ ለረዥም ጊዜ እንደተኛና ከዚያን ወዲህም መቼም ፈርቶ እንደማያውቅ ይናገራል። ቀስ በቀስም ካደረበት ሕመም ዳነ።

ከጥቂት ሳምንታት በኋላ ከእሥር ቤት ወጣ። በዚያን ጊዜ ክርስቲያኖች መሰበክና ቤተ ክርስቲያናቸውን መልሰው መገንባት ቢከለከሉም እንደቀደሙት የመጽሐፍ ቅዱስ ሰዎች እግዚአብሔርን መታዘዝ ስላለባቸው የሚሰብኩና ቤተ ክርስቲያናቸውን የሚሠሩ መሆኑን ወሰኑ።

ክርስቲያኖቹ የፀሎት ቤታቸውን መልሰው ለመሥራት የቆረጡ መሆኑ ሲታወቅ በቶሮና በሌሎች የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ላይ የባለሥልጣናት ቁጣ በከፋ ሁኔታ ወረደባቸው። ወደ ገበያ ሥፍራ ተወስደው በጭቃ መሬት ተደፍተው በመተኛት ራቁታቸውን እያንዳንዳቸው ከመቶ ጅራፍ በላይ ተገረፉ፥ የኢጣሊያን አሳሪዎቻቸው ያፈዙባቸው ነበር፡-

«እስቲ ከእጃችን ሊያድናችሁ የሚችል እግዚአብሔር የታለ? ክዚህ አስር ቤት በሕይወት እንደማትወጡ እወቁ።»

ቶሮ በጣም በደከመና ድምፁን ማሰማት በማይችልበት ሁኔታ «የኔ እግዚአብሔር ፀሎትን ይሰማል - ሊያድነኝም ይችላል - ሊያድነኝ ባይፈልግ ደግሞ ከእርሱ ጋር እንድኖር ወደ መንግሥተ ሰማይ እንደሚወስደኝ ተስፋ ሰጥቶኛል» አለ።

ከዚያን በኋላ አንድ ቀን ጥቂት ክርስቲያኖች በአንድነት ሆነው ሲጸልዩ ከባድ ዝናብና ነጐድጓድ መጣ። ቶሮ እንደዚህ ያለ አስደንጋጭ መብረቅና የነጐድጓድ ድምፅ አይቶና ሰምቶ እንደማያውቅ ይናገራል። በመጸለይና በመዘመር ላይ እንዳሉ ኃይለኛ ነፋስ መጥቶ የእሥር ቤቱን የቆርቆሮ ጣሪያ አንስቶ በታተነው። የዝናብ ውሃ በግድግዳው ላይ ሲፈስ ጭቃው ሚሚ፥ በስብሶና ተሰባብሮም ወደቀ። እሥረኞችም ነፃ ወጡ።

ክርስቲያን ያልሆኑ እሥረኞች አብዛኛዎቹ አመለጡ። የእሥር ቤቱ አዛዦች በጣም ፈርተው ይህ ለክርስቲያኖች ሲል እግዚአብሔር በቀጥታ ጠልቃ ሲገባ እንደሆነ በግመን እግዚአብሔር ቁጣውን ያነሣ ዘንድ እንዲጸልዩ ከዚያም የሚለቀቁ መሆኑን ለቶሮ በመንገር ተማፀኑ። በኋላም በገቡት ቃል መሠረት ለቀቋቸው።

አንድ ጊዜ ቶሮ በአስከፊ ሁኔታ ከተገረፈ በኋላ «መከራን ብንቀበል ከእርሱ ጋር እንነግሣለን» የሚል በታሠሩ ክርስቲያኖች ዘንድ የተወደደ መዝሙር ደረሰ፡-

በምድር ትንሽ መከራ ብንቀበል በላይ ትንሽ ሽልማት አለን
እንነግሣለን
እዚህ (አሁን) ለምን ትንሽ መከራ አናይም?
እንነግሣለን
ከእርሱ ጋር ለዘለዓለም እንነግሣለን
እንነግሣለን።

ክፍል ሰድስት :- ቤንዚን መጨመር

ምዕራፍ 15. ቋጠሮችን መፍታት

ሥራ የሞላበት ትልቅ በር ተከፍቶልኛልና ተቃዋሚዎችም ብዙ ናቸው።

1ኛ ቆሮ. 16፡9

የወላይታ አውራጃ ገዥ ግራ ገብቶአቸዋል። በየካቲት ወር 1937 ዓ.ም. አንድ ቀን ማለዳ በሰዶ ከተማ አንድ እንግዳ ነገር ተከሰተ። ወሬውን ለገዥው ያመጡ መልዕክተኞች ቢሮአቸውን ለቀው ከሄዱ ጥቂት ደቂቃዎች አልፈዋል። እርሳቸው ግን የነገሩን ክብደትና ቅለት እያሰቡና እያመዛዘኑ በፀጥታ ተቀምጠዋል።

በረዥሙ ጠረጴዛቸው ላይ በማህተም ያሸበረቁ የመንግሥት ወረቀቶችና ደብዳቤዎች የተዘረጉ ቢሆንም ሰሚታቸው ሙሉ በሙሉ ያተኮረው በሰሙት ዜና ላይ እንጂ ደብዳቤዎቹ በያዙት ጉዳዮች ላይ አልነበረም። መልዕክተኞቹ የነገሯቸው አራት እግር ያለው ሚጡት ስለመፈልፈሉ ሲሆን ይህም ችላ ተብሎ የማይታለፍ እንግዳ የሆነ ነገር ነበር።

የማይቀረውን መቀበል ያለባቸው መሆኑን ለማመልከት ‹ግድ የለም› በሚል አኳኋን ትከሻቸውን ነቀነቁ። እጃቸውን በማጨብጨብ ፀሐፊያቸውን ከጠሩ በኋላ በወንበራቸው ወደኋላ በመደገፍ ተዝናንተው ተቀመጡ።

«ነጮቹን አስገባቸው» አሉ።

ላውረና ሊሊ ዳቭሰን ከሁለት ሴት ልጆቻቸው ጋር እንዲሁም ሰልግ በርግስተንና አልፍሬድ ርከ እነሱን ተከትለው ሲገቡ ገዥው ክብር ተሰምቷቸው ይሁን ትዕግሥት አጥተው ኮስተር ብለዋል። ፈገግታ ሳያሳዩ ከወንበራቸው ተንስተውና አንገታቸውን ዝቅ አድርገው በኢትዮጵያዊ ትህትና ሰላምታ ከሰጧቸው በኋላ ወደ ወንበሮች መሩአቸው።

በዚያ ቀዝቃዛ ብርዳም ማለዳ ለምን እንደመጡ ሚስዮናውያኑን ከመጠየቃቸው በፊት ለአጭር ጊዜ ዝምታ ነበር። ሚስተር ዳቭሰን ከአንድ ቀን በፊት ሶዶ የደረሱና በዚያ ቀርተው ለመኖር ያቀዱ መሆናቸውን አስረድቶ የጉዞ ፈቃድ ወረቀቶችን ገዥው እንዲመለከቱት አቀረበ። ገዥው የፈቃድ ወረቀቶችንና የመታወቂያዎችን ሕጋዊነት ለማረጋገጥ በጥንቃቄ መረመሩ። እሳቸው ከሚሲዮናውያንና ከሚሲዮን ሥራ ጋር የቅርብ ትውውቅ የሌላቸው በመሆኑ ሠነዶቹን በሚመለከቱበት ጊዜ የተደናገሩ መሆኑን ፊታቸው ይመሰክር

ነበር። ከዚህም የተነሣ ሚሲዮናውያኑ ወይ የፈቃድ ወረቀቶቻቸው ዋጋ የሌላቸው (የማይሠሩ) ወይንም ደግሞ የገዥውን አእምሮ የሚረብሽ አንድ ነገር እንዳለ አመኑ።

ወዲያው በመድረሻቸውና በቆይታቸው ጉዳይ ውይይት መሐል ገዥው ስለ ባለ አራት እግር ጫጩት አነሱ። ዜናው ሚስዮናውያንን የሚሉትን ሲያሳጣቸው ገዥው ከእነሱ የበለጠ የሚሉትን አጡ። በአእምሮአቸው ውስጥ የሚመላለሱ ነገሮችን ለማስተካከል እየሞከሩ ሚሲዮናውያንን በጥንቃቄ አጠኑአቸው። ያ በዚያን ማለዳ በከተማ የተወለደው ባለ አራት እግር ጉደኛ ጫጩት ምን ቁም ነገር አለው? ከእነዚሁ ነጮች መምጣት ጋርስ ምን ግንኙነት አለው? እንደዚህ ዓይነት ያልተለመደ ክስተት መጥፎ ትርጉም ሳይኖረው አይቀርም። የማይታየው ዓለም ምናልባት ታላቁ መልዕክት እንዲሰማ ፈልጎ ይሆናልና መልዕክቱን ለማስተላለፍ የተጠቀመው ይህን ባለአራት እግር ጫጩት መወለድን ነበር። ይህም በእርግጥ በጥንቃቄ ማጥናትን የሚጠይቅ ነበር።

ሚሲዮናውያኑ እንግዳ የሆነባቸውን የገዥውን ጠባይ የመምጣታቸው ጥላቻ አድርገው መተርጎም ስለነበረባቸው በፀሎትና በጉጉት ነበር የተቀመጡት። የመኖሪያ ፈቃዳቸውን የማግኘቱ ጥያቄም ያሳስባቸው ነበር። ስለ እኚህም የተማሩና ትልቅ ባለሥልጣን ሰው ጠባይ ትንሽ ፍንጭ አገኙ። በጠባያቸውም ተማርኩ። በጥንቃቄ ከሚያቀርቧቸው ጥያቄዎች መረዳት እንደሚቻለው የሚያዳምጡት በአብዛኛው የማይታየውን (መንፈሳዊ) ዓለም ድምፅ እንጂ በፊታቸው የተዘረጉትን መንግሥታዊ ሠነዶች አልነበረም።

ሚሲዮናውያኑ በተደጋጋሚ ተመላልሰው ካነጋገሯቸው በኋላ ገዥው በአካባቢው ሊቆዩ እንደሚችሉ (ቢያንስ በጊዜያዊነት) ፈቀዱላቸው። በአዲስ አበባ ያሉ ከፍተኛ ባለ ሥልጣኖች ሚሲዮናውያኑ ወደ ወላይታ ተመልሰው የቀድሞ ሚሲዮን ጣቢያቸውንና ሕንፃዎቻቸውን እንዲይዙ ቢፈቅዱላቸውም የአውራጃው ባለሥልጣኖች ሐሳብ ከዚህ የተለየ ነበር። የቀድሞ ንብረታቸውን እንዲረከቡ ስላልፈቀዱላቸው ሚስዮናውያኑ ከጣቢያው ከአንድ ማይል በላይ ርቆ በሶዶ ከተማ ቤት ተከራዩ። የጉደኛው ጫጩት የመጨረሻ እድል ወይም እሱ ከሚሲዮናውያን ጋር የነበረው ግኑኝነት እስከመጨረሻ ሳይታወቅ ነበር የቀረው።

ከጥቂት ሳምንታት በኋላ ንጉሥ ኃይለ ሥላሴ ሶዶን ጎበኙ። ወቅቱ በኢትዮጵያ መልሶ ግንባታና ማቋቋሚያ የሚካሄድበትና ብዙ የሚሠራ ነገር የነበረበት በመሆኑ ንጉሡና ሌሎች ከፍተኛ ባለሥልጣኖች በአገሪቱ ውስጥ ከአንዱ ከፍል ወደሌላው በመዘዋወር ሕግና ሥርዓት እንዲሰፍንና አስተዳደራዊ መዋቅሮችም እንዲዘረጉ ያደርጉ ነበር። በሶዶ ከተማ በቆዩባቸው ብዙ ቀናትም ከገዥውና ከአካባቢው (ከወላይታ) መሪዎች ጋር ረጅም ጊዜ የፈጁ ስብሰባዎችን አካሂደዋል።

ኢጣሊያውኖቹ የሚሲዮኑን ጣቢያ ከያዙበት ጊዜ ጀምሮ ሆስፒታሉን ለራሳቸው ሲጠቀሙ የቆዩ ሲሆን ከአንስተኛ ለውጥ በስተቀር ለቀው ሲሄዱ ምንም አላጎደሉበትም ነበር። አሁን ግን ግቢውና ሕንፃዎች የሚጠቀምባቸውን አጥተው የቆዩና ማንም ሲገባና ሲወጣባቸው ስለነበር ሁሉም ነገር

የተዝረከረከ፥ የበሰበሰና የወደደቀ ይመስላል፥ ጥገናም አልተደረገላቸውም። ንጉሥና የክብር ተከታዮቻቸው መላውን ግቢ እየተዘዋወሩ የተመለከቱ ቢሆንም ባልታወቀ ምክንያት ሚስዮናውያን ወደ ጣቢያቸው እንዲመለሱና እንዲረከቡ አልፈቀዱም።

ላውሪ ዳቭሰን በኋላ ሲናገር እንዲህ ብሎ ነበር። «ገዥው በወላይታ ሕዝቦች መካከል የወንጌልን ሥርጭትና ተጽዕኖ ከሚቃወሙት ጋር በስውር ተባብረው ይሠሩ ነበር። እኛ በደረስንበትና ቢሮአቸውን በነበኘንበት ጊዜ ያሳዩት ፍርሃትና ጥላቻ እንዲሁም ደግሞ የባላ አራት እግር እንግዳ ሚጨት ጉዳይ የመነጨው ከዚህ መጥፎ ጥርጣሬ ሳይሆን አይቀርም።»

ከንጉሡ ጉብኝት ጥቂት ጊዜያት ቀደም ብሎ የአንድ ሰው ምስቶች የነበሩ ሁለት የወላይታ ሴቶች ወንጌል ሰምተው ይህንን አዲስ መንገድ ለመከተል ወሰኑ። ውሳኔያቸው የአርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን አባል የነበረ ባላቸውን ስላስቆጣው እንዲመክራቸውና ሃሳባቸውን እንዲያስቀይራቸው ቄስ ቢጋብዝም ሴቶቹ በአርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን አምልኮ የማይሳተፉ መሆናቸውን ደግመው አረጋገጡ። እምቢታቸው ተቃውሞ በማስነሣቱ ወኂኒ ገብተው በእግር ብረት እንዲታሠሩ ተደረገ፥ በመላ ወላይታ የነበሩ ክርስቲያኖችም እነርሱ እንዲፈቱ ይፀልዩ ነበር።

ንጉሡ ጉብኝቱን በሚያደርጉበት ጊዜ ሚሲዮናውያን የነዚህን አማኝ ሴቶች መታሠር ያውቁ ነበር። ንጉሡን አጅበው ከመጡት ሰዎች ውስጥ አንዱ ቀድሞ የሚሲዮናውያን ወዳጅ የነበረ በመሆኑ በጉብኝቱ ቀናት አብሮአቸው ቆይቶ ነበር። ይህን አጋጣሚ ተጠቅሞ ሚስተር ዳቭሰን ለሰውየው የወላይታ አማኝ ሴቶች በብረት ታስረው እስር ቤት ያሉመሆናቸውን ነግሮት ስለነበር ሰውየው ለንጉሡ አሰማ። ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት የሴቶቹን በብረት መታሰር ሲሰሙ በጣም ደነገጡ። በእሥር ቤት አንዳንድ ጊዜ ወንዶች በብረት እንዲታሠሩ ይደረጋል፥ ነገር ግን ሴቶች በፍጹም በብረት አይታሠሩም ነበር።

ንጉሡም ሴቶቹን አስጠርተው በጥንቃቄ ከጠየቋቸውና ካነገሩዋቸው በኋላ ወዲያው እንዲፈቱ አዘዙ። በዚህ አጋጣሚ ሴት እሥረኞችን ተከትለው ለመጡ በመቶ ለሚቆጠሩ ሰዎች ባደረጉት ንግግር አሁን በአገራቸው በመላ የሃይማኖት ነፃነት እንዳለ አውጀዋል። ይህ የንጉሡ ያልታሰበ አመለካከት ገዥውን ከማስከፋቱም በላይ የአርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ቄሶች የበለጠ ጥላቻ እንዲያድርባቸው አድርጓል።

«የሆነ ሆኖ» አለ ላውሪ ዳቭሰን «የታሰሩ ሴቶችን መከራ ማሳወቅ ያለብን መሆኑ ተሰማን። ይህንን ማድረግ አቋማችንን አደጋ ላይ የሚጥል መሆኑን ብናውቅም ሌላ ምርጫ አልነበረም። ጌታም ይህንን የእምነት ሥራ ደግፎአል። ይህ ደግሞ የወላይታ አማኞችን እምነት ለማጠንከር ከመርዳቱም በላይ በክርስቶስ ከማመናቸው የተነሣ በእሥር ላሉት ለሌሎችም እንዲጸልዩ አበርትቶአቸዋል።»

አማኞቹ ወንጌልን ስለ ሰበኩ ብቻ ለዓመታት ሲያዙና ሲታሠሩ ቆይተዋል። ለማሰፈታት አቤቱታ በሚቀርብላቸው ጊዜ ሁሉ ንጉሡ ርኅራሄ እያሳዩ ያሰፈቷቸው ነበር። በእሳቸው አመለካከት በሕገ መንግሥቱም በግልጽ እንደተቀመጠው በሀገሪቱ የኃይማኖት ነፃነት አለ ቢባልም በብዙ ቦታዎች

በተለይም ከግዕከላዊ መንግሥት መቀመጫ (መናገሻ) ከተማ ርቀው ባሉት ግልጽ ችግሮችና ተቃውሞ ነበር።

* * *

ዋልተር አህማን፥ ማርሴላ አህማንና ሰልማ በርግሥተን ወደ ወላይታ በተመለሱ ጊዜ የወላይታ አማኞች እንዲህ ብለው ተናገሩ፡- «ከዚህ በፊታችሁበት ጊዜ በሰማይ በእግዚአብሔር ቤት እንጂ በዚህ ምድር ዳግመኛ ልናያችሁ ተስፋ አላደረግንም ነበር።»

በሐምሌ ወር 1937 ዓ.ም. አህማንና ቤተሰቡ ሶዶ ከተማ በደረሱ ጊዜ በወላይታ አሥራ አምስት ሺህ የተጠመቁ አማኞች የነበሩ ሲሆን አብዛኛዎቹ ሚስዮናውያንን ከማመናቸው በፊት ያውቋቸው ነበር። አሁን ክርስቶስ የሚያድናቸው መሆኑን አውቀው ማመናቸውን ለሚሲዮናውያን ለመናገር ሲጎርፉ ማየት ስሜትን ይማርክ ነበር።

በኢጣሊያ ቅኝ ግዛት ዘመናት አህማንና ቤተሰቡ በሱዳን ባሉ መባኖች መካከል ሲያገለግሉ የቆዩ ሲሆን አሁን በኢትዮጵያ የአገልግሎት በር እንደገና በመከፋቱ የመጀመሪያ ፍቅራቸው ወደሆነችው አገር ተመልሰው መጡ።

የቀድሞ ግቢ ለሚሲዮናውያን ያልተመለሰላቸው በመሆኑ በመጀመሪያ ሶዶ እንደተመለሱ ያረፉት ለጊዜው በሶዶ ከተማ ቤት ተከራይተው ከሚኖሩ ከዳቭሰንና ቤተሰቡ ጋር ነበር። ሚስዮናውያኑ በገጠሩ ዞረው ቤተ ክርስቲያናትን እንዳይመለከቱ ተከልክለው እንደቁም እሥረኛ ቢቆጠሩም በመቶዎች የሚቆጠሩ ክርስቲያኖች ያለ ምንም ገደብ እየመጡ እነዚህን የተወደዱ መንፈሳዊ አባቶቻቸውን ይጠይቁ ነበር። በአንድ ወር ውስጥ ሚሲዮናውያኑን እንኳን ደህና መጣችሁ ለማለት ከአንድ ሺህ አምስት መቶ የሚበልጡ ሰዎች አንዳንዶቹ ብዙ ማይሎችን ተጉዘው መጥተዋል።

የሚሲዮናውያኑ በከተማ ተወስኖ መቅረት የመጽሐፍ ቅዱስን ጥናት ቀንና ማታ ለማካሄድ የረዳ በመሆኑ የተደበቀ በረከት ነበር። ጊዜውን ተጠቅሞ ተጨባጭና ዘላቂ ውጤት ለማግኘት እንዲቻል ማስተማሩ በተቻለ መጠን ብዙ ሰዎችን እንዲይዝና እንዲረዳ ተደርጓል።

እነአህማን የተከሩዩትና የሚኖሩበት ቤት ሦስት ክፍሎች አሉት። ከሰኞ እስከ አርብ ሌሊት ሌሊት ከየወረዳው አሥራ አምስት (ብዙውን ጊዜ ሰላሣ) ሰዎች ተጋብዘው ይመጡና ለብዙ ሰዓታት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ከተካሄደ በኋላ ሰዎቹ በማድ ቤቱና ምግብ ቤቱ ወለል ተኝተው ሌሊቱን ያሳልፋሉ። ሲነጋም ወደየቤታቸው ከመመለሳቸው በፊት ለአንድ ሰዓት ያህል የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ይኖራቸዋል።

በእግዚአብሔር ቃል ጥናታቸው ሰዎቹ ብዙውን ጊዜ የሚመለከቱት ሚሲዮናውያን ባልነበሩበት ጊዜ የተነሱትን የቤተ ክርስቲያን አስተዳደርና ሥነ ሥርዓት ችግሮችን ነበር። በቋንቋቸው የተተረጎመ የእግዚአብሔር ቃል ካለመኖሩ የተነሣ አንዳንድ ነገሮች የተዛቡ ከመሆናቸው በቀር የዶክትሪን ጥራትና ከአማኞች ጋር አብሮ የመኖር ጉዳይ የሚደነቅ ነበር። ይህም መንፈስ ቅዱስ እነዚህን ተራ ሰዎች በቀጥታ ሊያስተምራቸው የሚችል መሆኑን የሚያሳይ ነበር።

«ብዙዎቹ እኛ መልስ እንድንሰጥ የተጠየቅንባቸው ጥያቄዎች ናቸው» ሲል ዋልተር አህማን አስታወሰ። «እንድ ቀን አንድ ሰው አንዳንድ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን ስብሰባ ለምን በምስጢር እንደሚካሄድ ለመጠየቅ እያመላለመ መጣ። በወር አንድ ጊዜ ከሚናር ስብሰባ አማኝ ያልሆኑ ሰዎች እንዲመጡ ይጠየቅ ነበር። ሰውየው አማኝ ስላልነበረ እንዲወጣ ተደርጎ ባለቤቱ ግን አማኝ ስለነበረች በስብሰባው እንድትቆይ በመፈቀዱ «እኛ ከወጣን በኋላ በውስጥ ቀርተው የሚያካሂዱት ምን ይሆን?› ነበር ጥያቄው።

«እስከዚያ ጊዜ ድረስ ቤተ ክርስቲያን መጎብኘት ስላልተፈቀደልን ይህንን ያላመኑትን የማስወጣት ልምድ አላወቅነውም ነበር። በወር አንድ ጊዜ የጌታ እራት ሥነ ሥርዓት እንዳላቸውና ይህንንም ምስጢር ነው ብለው እንደሚመለከቱ አንዳንድ ሽማግሌዎችን ጠይቀን ተረዳን።

«ሚሲዮናውያን አገሪቱን ለቀው ከመውጣታቸው በፊት የጌታ ራትን ሥነ ሥርዓት ለማካሄድ ከጊዜ ወደ ጊዜ ከክርስቲያኖች ጋር ይሰበሰቡ ነበር። የተጠመቁ አማኞች ቁጥር ብዙ ስላልነበረ የሚሰበሰቡት በሚሲዮኑ ከሚገኙ ቤቶች በአንዱ መሆኑንም በማየት የወላይታ ክርስቲያኖች ሥነ ሥርዓቱ ያላመኑት ባሉበት አይካሄድም የሚል ሀሳብ አደረባቸው። በተጨማሪም ለጥምቀት የታጩ አማኞች በጌታ እራት አወሳሰድ ጊዜ የሚከናወነውን ሥነ ሥርዓት ሁሉ በምስጢር ለመያዝና ለማንም ላለመናገር ቃል ካልገቡ እንደማይጠመቁ ለማወቅ ቻልን። ምንም እንኳን ያልተጠመቁ አማኞችና ያላመኑት እንዲወጡ ቢደረግም ቀጥሎ በሚከናወነው የመባ አገልግሎት እንዲካፈሉ ከጌታ እራት በኋላ እንዲገቡ መደረጉን ባወቅንበት ጊዜ ተደስተናል።»

ስለዚሁ ጉዳይ ዋልተር አህማን ሽማግሌዎችን በጠየቃቸው ጊዜ እነርሱ «እንዴ! እስካሁን ስንሠራ የቆየነው በዚህ አኳኋን ነው፥ ይህንን አሠራር እንወደዋለንና ለመቀየር ፍላጐት የለንም» አሉ። ነገር ግን ከሚሲዮናውያን ጋር 1ኛ ቆሮ. 11፡23-27ን በጥንቃቄ ካጠኑ በኋላ የሥርዓቱን አካሄድ በሰሠተት የተረጐሙ መሆኑንና እንዲያውም የጌታ እራት ሥርዓት ለማያምኑት ምስክርነት ይሆን ዘንድ የታቀደ መሆኑ ግልጽ ሆነላቸው።

በተከታታይ ማታ ማታ በተካሄዱት ስብሰባዎችና ውይይቶች ሌሎች ጉዳዮችም ተነስተዋል። በአንድ ምሽት ስለልምዶቻቸውና በኑሮአቸው ስለተከሰቱት ለውጦች ሲወያዩ አንድ ሰው ፍየልን ማርባት የሚከለክል ምክንያት ካለ እንዲገለጽለት ጠየቀ። ሰዎቹም በግቲምስ ወንጌል በጐችና ፍየሎች እንደሚለዩ ስላነበቡ ፍየል በቤታቸው የማያረቡና የማያናሩ መሆኑን ገለጹ።

የቤተ ክርስቲያናቱ መሪዎች (ፓስተሮች) የእግዚአብሔርን ቃል ትምህርት በትንሹ ብቻ የሚያውቁ መሆናቸውን ከዚሁ የምሽት ጥናቶች ሚሲዮናውያን ማወቅ ስለቻሉ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት በቀደምትነት የሚያስፈልግ መሆኑን ተገነዘቡ። ብዙ መሪዎች ያልተማሩ ከመሆናቸው የተነሣ አንዳንዶቹ

ሕግን ስለመፈጸም ይሰብኩ ነበር። ቤተ ክርስቲያናቱም (አባላቱ) በጎርብ ዕለት ይጸሙ ነበር።

በሌላ በኩል የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ለፀሎት፥ ስለ ችግሮች ለመወያየትና የትምህርት ጉድለትን ለመቋቋም የሚመካከሩበትን ስብሰባ በየወሩ እንደሚያደረጉ ለሚሲዮናውያን ተገለጸ። ከተለያዩ ወረዳዎች የተመረጡ ሽማግሌዎች (በ1938 ዓ.ም. ስምንት ወረዳዎች) ይሳተፉ ነበር። አንድ መቶ ሃምሳ ቤተ ክርስቲያናት እያንዳንዳቸው ሁለት ተወካዮችን በተለያዩ ቤተ ክርስቲያናት ለሚካሄዱ ስብሰባዎች ይልኩ ነበር።

ወደቀድሞው የአቶና ሚስዮን ጣቢያ እንድንንቀሳቀስ የተፈቀደልን በ1938 ዓ.ም. መከር ወራት ላይ ነበር። ቀደም ብሎ በ1930 ዓ.ም. ስለተወረሱ ንብረቶች ለኤስ.አይ.ኤም. በኢጣሊያ መንግሥት ካሣ የተከፈለ በመሆኑ የቀድሞቹ የሚሲዮኑ ንብረቶች አሁን የኢትዮጵያ መንግሥት ናቸው። ሚሲዮናውያኑ ጣቢያውንና ንብረቶቹን እንዲጠቀሙ ለሆስፒታሉ ዶክተር እንዲያቀርቡ ከመንግሥት ጋር ውል ተደረገ።

ነገር ግን በመኖሪያ ቤቶችም ሆነ በሆስፒታሉ ሕንፃ ክፍሎች ውስጥ ያልተፈቀደላቸው ሰዎች ከእንስሳዎቻቸው ጋር ይኖሩባቸው ነበር። የወንዶች ሕክምና ክፍል ፍርድ ቤት የተደረገ ሲሆን ዕቃ ቤቱን ዳኛው የፈረስ ጋጥ ያደረገው ይሁን እንጂ ፍጉ እስከ አንድ ሜትርና ከዚያም በሚበልጥ ከፍታ ተቆልሏል። ሚስተር አህማንና ቤተሰቡ ከዶክተር ናታን ባርሎ ጋር በመሆን ወደ ሕንፃዎቹ ተዛውረው እንዲኖሩ መብታቸው ቢሆንም ንብረቶቹን በእጅ ግድረጉ ሌላው አስቸጋሪ ጉዳይ ነበር። ሕጋዊ ያልሆኑ ነዋሪዎችን ከሕንፃዎቹ ማስወጣት ከፍተኛ ዲፕሎማሲ የጠየቀ ቢሆንም አንድ በአንድ ክፍሎቹ ተሰቅቀው ተወሰዱ፥ ከጸዱ፥ ዕቃ ከገባባቸውና ከተጌጡ በኋላም እንዲቆለፉ ተደረገ።

በመጨረሻም በጥቅምት ወር ወደ ሕንፃዎቹ መዛወር ተቻለ። ለሆስፒታሉ መገሪያዎች ከመታዘዛቸው በፊት የዶክተሩ መምጣት ከአቶና አልፎና ርቆ ተወርቶ በሽተኞች ለሕክምና መምጣት ጀምረው ነበር።

በመጨረሻም ዋንዳሮ ከእስር ተፈቶ ወደ ቤቱ ተመለሰ። ዶጊም አሁንም በአቅራቢያው ይኖራሉ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ የደረሰ ሰብላቸውን ለመሰብሰብ እንዲረዷቸው በቂ ክርስቲያኖችን እንዲያመጣላቸው ዋንዳሮን ጠየቁ። «አንተን መግደል እችላለሁ ብዬ ነበር፥ ምክሬም ነበር፥ ነገር ግን እግዚአብሔር አድኖሃል፥ እንግዲህ እንድትረዳኝ በእግዚአብሔር ስም እጠይቅሃለሁ» አሉ ለዋንዳሮ።

ዋንዳሮ ከአንድ ሙቶ የሚበልጡ ክርስቲያኖች አስከትሎ መከራ ሲያሳየው የነበረውን ሰው በእህሉ መሰብሰብ ሥራ ሊረዳው ሄደ። ክርስቲያኖቹ ሲሄዱም ሆነ ሲሠሩ ይዘምሩ ነበር።

በኋላም ዶጊም ዋንዳሮን «በአሥራ አምስት ቀን ውስጥ ከቶሮ፥ ባሩምና ገበቶ ጋር ብትመጣ የአርቶዶክስ ተዋሕዶ ቁስ አስጠርቼ ግርዘትና መጠጥ በመጽሐፍ ቅዱስ መከልከሉን ከእናንተም ከቁሱም እንሰማለን። ያልተከለከለ ቢሆን ግን በመጽሐፍ ቅዱስ የተከለከለ ነው ያላችሁት እውነት ስላልሆነ ምስቱ ሰዎችህ ይሞታሉ» ብለው አስጠነቀቁ። ዶጊም ይህን የተናገሩት በአሥራ አምስቱ ቀናት የሚደርስባቸውን ሳያውቁ ነበር። ከጥቂት ቀናት በኋላ በቤታቸው በወንበር ላይ ተቀምጠው እንዳሉ ወደኋላ ወድቀው ወዲያው በመሞታቸው በግርዘትና በመጠጥ ላይ ሊካሄድ የታቀደው ክርክርና ውይይት ሳይደረግ ቀረ።

ጥቂት ጊዜ ከዶጊም ሞት በኋላ ከዋንዳሮ አካባቢ ብዙ አማኞች ለስብከት ወደ ጎረቤት ጋም አውራጃ ሄዱ። የጋም ገዥ ወደ ዋንዳሮ አካባቢ በላከው መልዕክት «ዋንዳሮ ወላይታን አበላሽቶ ሲያበቃ ጋምን ሊበክል ሰዎች ልኳል፥ እርሱ መናር የለበትምና አጥፉት፥ እስካሁን ብዙ ጥፋት አድርሷልና» ብሎ አስተላለፈ።

በአንድ እሁድ አማኞች በዋንደሮ ቤተ ክርስቲያን ተሰብስበው ሳለ ሰላማ መግሪያ የታጠቁ ሰዎች በድንገት ብቅ አሉ። እነዚህ ሰዎች የሚመጡ መሆናቸውን ዋንዳሮ ከጥቂት ደቂቃዎች በፊት የሰማ በመሆኑ ክርስቲያኖቹ ባሳሰቡት መሠረት ከቤተ ክርስቲያኑ ሳይታይ ወጥቶ ለመሸሸግ ቻለ። ታጣቂዎቹም ጉባኤውን በሙሉ ነድተው አሰሩ። እሥራቱና ማስፈራሪያው መንፈሳቸውን በማቁዘቁዝ ፋንታ በደስታ ስለሞላቸው ሌሊቱን ሁሉ ሲዘምሩ አደሩ። ሲነጋም ወደየቤታቸው እንዲሄዱ ተለቀቁ።

ከአምስት ቀን በኋላ አንድ ባለሥልጣን ወደገበያ ቦታ ወጥቶ አዋጅ አሳወጀ። አዋጁ የተጀመረው በወላይታ ምሳሌያዊ አነጋገር ነበር፡- «የአንበጣ ንግሥት ክንፍ ባይኖራትም ብቻዋን ከተተወች ክንፍ አብቅላ መብረርዋ አይቀርም። ስለዚህ ንግሥቲቱን ክንፍ ከማብቀሏ በፊት ያዟት፥ ያለችበትን ለሚያገኝ አሥራ አምስት ብር ለገደላት ደግሞ ሰላሳ ብር ሽልማት ይሰጣል» ብሎ አስታወቀ።

በዚያን ዕለት ሌሊት ዋንዳሮ፥ ባለቤቱና የቤተ ክርስቲያን ሰዎች ሆነው እርሱ ወደሚሸሸግበት ራቅ ያለ ሥፍራ ድብቁን መንገድ ይዘው ይጓዙ ነበር። ወደ አንድ ሌላ መንገድ ግቂረጫ ሲደርሱ ሁለት ሰዎች በበቅሎ ወይም በፈረስ የተቀመጡ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው እያወሩ አለፉ። ሰዎቹ ጨለማ ስለነበር ዋንዳሮንና ተከታዮቹን አላዩአቸውም፥ አልሰሟቸውምም።